UNIVERZITETSKI ZIDOVI

Analiza stanja u oblasti transparentnosti rada visokoobrazovnih institucija u Crnoj Gori

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

HEINRICH BOELL STIFTUNG
SERBIA, MONTENEGRO, KOSOVO

UNIVERZITETSKI ZIDOVI

Analiza stanja u oblasti transparentnosti rada visokoobrazovnih institucija u Crnoj Gori

Podgorica, 2018.

UNIVERZITETSKI ZIDOVI

Analiza stanja u oblasti transparentnosti rada visokoobrazovnih institucija u Crnoj Gori

Izdavač:
Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Urednica:
Daliborka Uljarević

Autori/ke:
Mira Popović
Daliborka Uljarević
Matej Babič

Saradnica na publikaciji:
Anja Redžić

Dizajn i produkcija:
Centar za građansko obrazovanje (CGO)

ISBN 978-86-85591-99-0
COBISS.CG-ID 37344784

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

HEINRICH BOELL STIFTUNG
SERBIA, MONTENEGRO, KOSOVO

Izvještaj je dio projekta "*Javni novci, javni pristup – koliko su transparentne institucije visokog obrazovanja u Crnoj Gori*" koji realizuje Centar za građansko obrazovanje (CGO) uz podršku fondacije Heinrich Böll. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost CGO-a.

Sadržaj

1. Uvod 6

2. Sistem visokog obrazovanja u Crnoj Gori 7

3. Metodologija istraživanja 12

4. Transparentnost i visokoobrazovne ustanove u Crnoj Gori 16

4.1. UNIVERZITET CRNE GORE (UCG) 16

4.2. UNIVERZITET MEDITERAN 24

4.3. UNIVERZITET DONJA GORICA (UDG) 26

4.4. UNIVERZITET ADRIATIK 28

4.5. Fakultet za državne i evropske studije (FDES) 31

4.6. Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu (HEC) 32

4.7. Fakultet za poslovni menadžment 33

4.8. Fakultet za crnogorski jezik i književnost (FCJK) 34

5. Pogled iz studentskog ugla **36**

6. Dobre prakse iz blizine 38

6.1. Univerzitet u Ljubljani 38

7. Preporuke 42

Literatura: 44

Uvod

U mozaiku crnogorskih visokoobrazovnih ustanova, koje ne prednjače niti u jednom od segmenata savremenog obrazovanja, (ne)transparentnost je jedna od oblasti koja izaziva dodatnu zabrinutost, a posebno imajući u vidu da je tendencija „podizanja zidova" oko univerziteta sve uočljivija.

Do sada u Crnoj Gori nijesu rađena istraživanja transparentnosti viskoobrazovnih ustanova koja bi na osnovu jasno određenih indikatora ukazala na odnos ovih ustanova prema otvorenosti, ali i na stepen dostupnosti podataka na njihovim websajtovima, kao ključnim izvorima informacija.

Stoga se ovim istraživanjem, istovremeno, teži dati trenutni presjek stanja u dijelu dostupnosti informacija na njihovim sajtovima i obezbijediti polazni materijal za buduća slična istraživanja u praćenju napretka. Sve je to, naravno, u cilju unaprijeđenja kvaliteta obrazovanja, čiji je integralni dio i transparentnost.

Visokoobrazovne ustanove imaju javno ovlašćenje da pružaju usluge obrazovanje, pa stoga nema nijednog razloga da se skrivaju bilo kakvi podaci o njihovom radu.

Sistem visokog obrazovanja u Crnoj Gori

Od 2004. godine, u Crnoj Gori je na snazi tzv. *bolonjski sistem studiranja*, koji za cilj ima integraciju i standardizaciju visokog obrazovanja u državama potpisnicama ovog sporazuma. To je, logično, vodilo značajnim izmjenama obrazovnih sistema, poput dodatnih provjera znanja za studente, uvođenja novih pojmova kao što su ECTS krediti[1], razvoja novih studijskih programa, itd. a što je sve trebalo da utiče i na unaprjeđenje kvaliteta i skraćenje dužine trajanja studija. Na većini fakultetskih jedinica u Crnoj Gori usvojen je sistem 3+1+1+3[2]. Izuzetak od tog pravila bili su, na primjer, Ekonomski fakultet koji je preuzeo sistem 4+1+3[3] i regulisane profesije (medicina, stomatologija, farmacija, arhitektura, i obrazovanje učitelja), čije je trajanje regulisano u okvirima koji su predviđeni za date struke.

Visoko obrazovanje u Crnoj Gori predstavlja jednu od oblasti koja je izuzetno podložna korupciji i koja u postojećem, nedovoljno transparentnom sistemu, ostavlja prostor za brojne zloupotrebe. Vlada Crne Gore je, kroz *Strategiju razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori 2016-2020*, načelno iskazala spremnost da dalje radi na unaprijeđenju visokog obrazovanja u svim prioritetnim oblastima kao što su: *kvalitet, održivo i stabilno finansiranje, adekvatniji odgovor potrebama tržišta rada, veći stepen internacionalizacije, jačanje istraživačke komponente visokog obrazovanja, kao i uloge visokog obrazovanja u razvoju društva i stvaranju konkurentnog i kompetentnog kadra.*[4]

Uprkos ovom deklarativnom stavu, istraživanje koje je 2016.godine sproveo Centar za građansko obrazovanje (CGO), u saradnji sa agencijom Ipsos Strategic Marketing, pokazalo je da više od polovine građana smatra da je korupcija prisutna u visokoobrazovnim ustanovama u Crnoj Gori, kako državnim tako i privatnim[5]. Građani smatraju da je korupcija prožela sve nivoe obrazovanja, a najviše visoko obrazovanje. To implicira i da pitanje transparentnosti visokoobrazovnih ustanova mora postati jedan

1 Evropski sistem prenosa i akumulacije kredita (ECTS) je studentski orjentisan sistem zasnovan na studentskom opterećenju neophodnom za postizanje ciljeva studijskog programa. Cilj mu je olakšanje prepoznavanja studijskih perioda mobilnih studenata kroz prenos kredita. ECTS se zasniva na principu da je 60 kredita ekvivalentno opterećenju redovnog studenta tokom jedne akademske godine - http://www.emundus.univ-montp2.fr/index.php?option=com_content&view=article&id=39:what-is-an-ects-and-what-are-ects-credit-points&catid=9:faq&Itemid=423

2 Studije su se na većini fakultetskih jedinica odvijale po sljedećim nivoima: tri godine osnovnih (bachelor) studija + jedna godina specijalističkih studija + jedna godina master studija (postdiplomskih) + tri godine doktorskih studija

3 Ekonomski fakultet je zadržao sistem sa četiri godine osnovnih (bachelor) studija + jedna godina master studija (postdiplomskih) + tri godine doktorskih studija.

4 Ministarstvo prosvjete, Strategiju razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori 2016-2020, str. 3

5 Istraživanje CGO-a o korupciji u obrazovanju, 2016. godine, http://media.cgo-cce.org/2016/01/istrazivanje.pdf

od prioriteta. Pitanje je bilo i u kojim konkretnim situacijama je korupcija najprisutnija, pa je posebno zabrinjavajući nalaz istraživanja koji ukazuje da se ona najviše percipira prilikom zapošljavanja ili biranja u akademska zvanja, jer je to i indikator sistemske korupcije i „crvena lampica" za nadležne institucije.

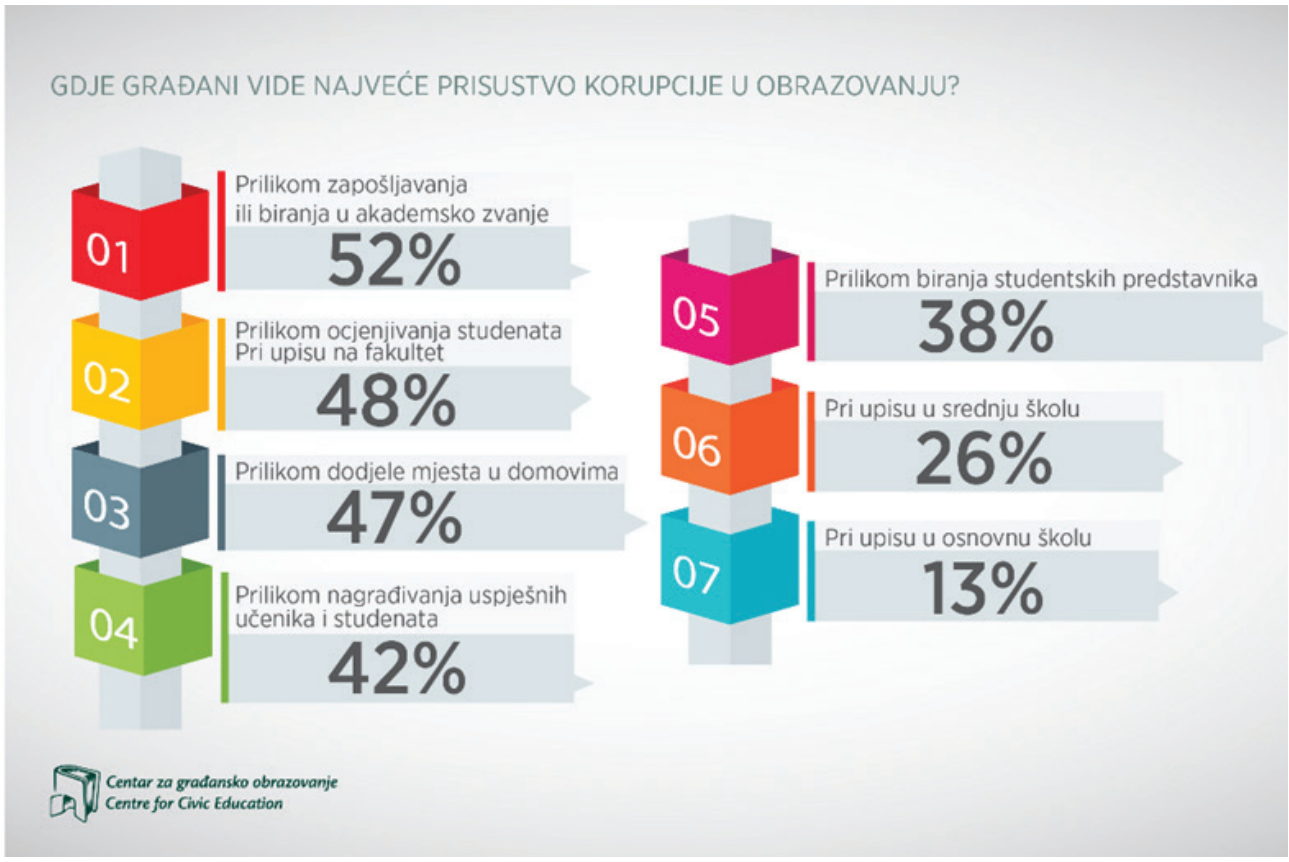

Oblasti u kojima građani prepoznaju najveće prisustvo korupcije u obrazovanju

Povećanje transparentnosti značajno utiče i na poboljšanje niza drugih oblasti u kojima u Crnoj Gori manjka kvalitetnih pristupa i proaktivnosti, kao što su: uporedivost sistema kroz kontinuirano prikupljanje podataka, povećanje stepena razumljivosti sistema i njegovog načina funkcionisanja za studente i poslodavce, transparentno i na bazi zasluga zasnovano biranje u zvanja i zapošljavanje, kao i transparentno trošenja sredstava (posebno kad je riječ o UCG koji se finanansira iz Budžeta Crne Gore). Tu su i interne ocjene i samoevaluacije ustanova čiji izvještaji nijesu dostupni na sajtovima ustanova, a njihova primarna uloga jeste da procijene nivo na kojem su te ustanove, kao i na koji način nastaviti unaprijeđivanja.

Sistem visokog obrazovanja u Crnoj Gori dominantno počiva na četiri univerziteta: **Univerzitet Crne Gore (UCG), Univerzitet Mediteran, Univerzitet Donja Gorica (UDG) i Univerzitet Adriatik**, uz tri samostalna privatna fakulteta - **Fakultet za poslovni menadžment Bar, Fakultet za državne i evropske studije, Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu (HEC)** i jedan samostalni državni fakultet - **Fakultet za crnogorski jezik i književnost.**

Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore[6] uređuje rad ustanova visokog obrazovanja. Izmjenama iz 2017. godine, prepoznat je novi sistem studiranja, a uvedene su i besplatne studije na UCG, obavezan praktični rad na studijskom programu u iznosu od 25% ukupne opterećenosti studenta po predmetu, kao i obavezno poznavanje dva strana jezika na nivoima B2 za prvi jezik i A2 za drugi jezik, zatim definisanje plagijarizma, itd. Dodatno, ustanovljen je i novi organ - Agencija za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju, koja je preuzela većinu poslova Savjeta za visoko obrazovanje, a naročito u dijelu akreditacije i licenciranja ustanova visokog obrazovanja. Ova Agencija, sa ogromnim ovlašćenjima u uređenju prostora visokog obrazovanja, je Zakonom postavljena kao zavisna od Ministarstva prosvjete, a izbor članova Upravnog odbora i direktora je u rukama Vlade. Ovu materiju dalje detaljnije razrađuju i podzakonski akti ustanova koji regulišu način rada, poput Statuta, Etičke povelje, Pravila studiranja, Mjerila za izbor u zvanje, itd.

Na univerzitetima u Crnoj Gori postoje akademske i primijenjene studije u četiri nivoa: **osnovne, specijalističke, master i doktorske studije**. Postojeći sistem je rezultat reformskog i postreformskog procesa, pa se danas studije na UCG odvijaju paralelno po starom i reformisanom sistemu. To znači da se uporedo sprovode dva programa osnovnih studija na svim fakultetskim jedinicama, uz iznimku što studenti po starom sistemu studiranja imaju i specijalističku godinu.

Na svim ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori, zbirno gledano, funkcioniše 47 fakultetskih jedinica i dvaa instituta, sa 268 akademskih studijskih programa i 39 primijenjenih programa što čini ukupno 307 programa.[7]

Broj studenata na visokoškolskim ustanovama u 2017/18 je, prema podacima koje je pribavio CGO, 18 659 pri čemu informacije nijesu dostavili Univerzitet Donja Gorica, Univerzitet Mediteran, Fakultet za državne i evropske studije, a što je i izraz njihovog odnosa prema transparentnosti. Podatke za akademsku 2018/19 o broju studenata su dostavili: Univerzitet Crne Gore koji broji 16 550 studenata, Univerztet Adriatik koji ima 1 206 studenata, Fakultet za poslovni menadžment koji ima 144 studenta, Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu i hotelijerstvu sa 40 studenta i Fakultet za crnogorski jezik i književnost koji ima 139 studenata.

Dužina trajanja studija na UCG se u posljednje tri godine kreće u okvirima od 4,5 do 5 godina, dok za privatne ustanove visokog obrazovanja ti podaci nijesu dostupni.[8]

Kad je riječ o finansijama, prihodi UCG u 2017.godini, bili su 29.373.697,03 eura, pri čemu su rashodi bili 29.089.596,55 eura[9]. U 2018.godini, Budžetom Crne Gore za UCG je opredijeljeno 19.357.228,10 eura a planirani prihodi UCG-a za 2018. iznose 30.628.011,59 eura[10]. Državna revizorska institucija (DRI) nije kontrolisala rad UCG

6 Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore, „Službeni List Crne Gore", br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17 i 55/18_

7 Podaci su preuzeti iz Tabele akreditovanih visokoobrazovnih ustanova u Crnoj Gori sa sajta Ministarstva prosvjete, http://www.mpin.gov.me/rubrike/enic-centar/86623/18576.html

8 Studije su na UCG 2015. godine u prosjeku trajale 4,5 godine, a 2016. je taj prosjek porastao na 4,82 dok se u 2017. godini spustio na 4,49 godina. Najduže se studira na Pravnom fakultetu UCG 6,12 godina. Izvor: Dnevne novine, rubrika Društvo, 03.10.2018. godine, str. 14 i 15. https://issuu.com/dnevne-novine/docs/988106_4_1538538059

9 Podaci su preuzeti iz Finansijskog izvještaja UCG za 2017. godinu, https://www.ucg.ac.me/objava/blog/6/objava/17406-izvjestaj-za-2017-godinu

10 Podaci u preuzeti iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2018. godinu i Finansijskog plana UCG za 2018. godinu

gotovo deset godina, odnosno posljednji Izvještaj o reviziji konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja UCG urađen je za 2009. godinu, i to na samo nekoliko jedinica UCG i sa uslovno pozitivnom ocjenom. Od tada je UCG iz Budžeta Crne Gore dobio preko 140 miliona eura.

NAZIV USTANOVE	Prihodi u 2017.	Prihodi u 2016.	Prihodi u 2015.
Univerzitet Crne Gore[1]	29.373.697,03	31.825.742,90	30.375.782,23
Univerzitet Mediteran	2.261.743	2.436.667	2.201.490
Univerzitet Donja Gorica	558.098	503.617	415.035
Univerzitet Adriatik	6.093	/	/
Fakultet za državne i evropske studije	148.598	129.972	147.870
Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu	66.048	64.985	61.980
Fakultet za poslovni menadžment[2]	776.047	720.792	644.484

Prihodi po godinama i po ustanovama visokog obrazovanja za period 2015-2017. godine[11][12]

Fakultet za crnogorski jezik i književnost nema javno dostupne finansijske izvještaje, što je razlog izostanka njihovih podataka u ovoj tabeli.

Uopšte uzevši, moglo bi se zaključiti da su *crnogorski univerziteti stavili oko sebe visoke zidove netransparentnosti*, na što ukazuju sumarni podaci ove analize komparativno dati:

	Univerzitet Crne Gore	Univerzitet Mediteran	Fakultet za državne i evropske studije	Univerzitet Donja Gorica	Fakultet za crnogorski jezik i književnost	Univerzitet Adriatik	Fakultet za poslovni menadžment	Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu
Normativni dio kroz opšte akte	3.55	3	2.32	1.56	2.4	1.5	1.5	1
Način organizacije visokoobrazovnih ustanova	3	2.2	2	1.83	1.3	2.2	1.33	1
Studijski programi i istraživački centri	3	3	3	2.67	3	2.8	3	3
Podaci o zaposlenima	3	3	4	4	4	4	2	1
Projekti i publikacije	4	4	3	3.33	2.67	2.3	1	1.24
Da li postoje ili ne repozitorijumi	3	1	1.3	1	3	1.7	1	1
Način finansiranja ustanove	2.58	/	/	/	1.5	/	/	/
Studentska pitanja	3.25	3.21	2.33	3.25	2.25	2.4	2.37	1.78
UKUPNO	**3.17**	**2.77**	**2.56**	**2.52**	**2.52**	**2.41**	**1.74**	**1.43**

Prosječne ocjene visokoobrazovnih ustanova po oblastima istraživanja

11 Podaci preuzeti iz Finanasijskih izvještaja UCG, https://www.ucg.ac.me/objava/blog/6/objava/66-finansijski-izvjestaji
12 Podaci o prihodima svih privatnih visokoobrazovnih ustanova su preuzeti sa portala TAXIS Poreske uprve Crne Gore.

Sumarni podaci opominju na brojne nedostatnosti sistema u domenu dostupnosti opštih akata, načina organizacije i repozitorijuma, ali i navode određene pozitivne primjere. Važno je napomenuti da CGO kroz ovo istraživanje nije provjeravao istinitost podataka, već samo njihovu dostupnost. Međutim, i na nivou dostupnosti, ukupna prosječna ocjena svih ustanova bi bila **2.39**, ili jezikom škole *dovoljna* odnosno prelazna. To, naravno, nije dovoljno za potrebno poboljšanje kvaliteta i efikasnosti u radu ovih ustanova. Pitanje transparentnosti bi moralo biti više i u fokusu nadležnog Ministarstva prosvjete, kao i novoosnovane Agencije za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju, a posebno kad je riječ o onim ustanovama visokog obrazovanja koje dio sredstava za svoj rad dobijaju iz Budžeta Crne Gore.

Metodologija istraživanja

Metodologija ovog istraživanja bazirala se na provjeri dostupnosti najbitnijih podataka po oblastima od posebnog interesa na sajtovima visokoobrazovnih institucija, tokom oktobra i novembra 2018. godine. Uspostavljen je set konkretnih podataka koje bi visokoobrazovne ustanove morale proaktivno objavljivati.

Tako je istraživanje uključilo osam prioritetnih oblasti: 1) *normativni dio kroz opšte akte*, 2) *način organizacije visokoobrazovnih ustanova i način funkcionisanja organa unutar tog sistema*, 3) *studijski programi i istraživački centri*, 4) *podaci o zapošljenima*, 5) *projekti i publikacije*, 6) *repozitorijumi*, 7) *finansiranje ustanove*, i 8) *studentska pitanja*. Dodatno, podaci su dopunjeni i putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Pod ***opštim aktima***, za potrebe istraživanja, utvrđen je minimum dokumenata koji su od opšteg značaja, a ciljano određeni kao oni koji bi morali biti dostupni svim zainteresovanim licima. Radi se o, zakonom propisanom, osnovnom setu dokumenata koji bi morali biti dostupni na stranici UCG, poput strateških dokumenata, zakona, javnih registara, vodiča za pristup informacijama, informacija kojima je omogućen pristup, izvještaja o radu, i drugih pojedinačnih dokumenata. Istraživači CGO-a su vodili računa da prilikom obrade podataka ne računaju dokumenta ili grupu dokumenata koji nisu primjenjivi na analiziranu ustanovu visokog obrazovanja. Imajući to na umu, na sajtovima ustanova su traženi oni podaci koje bi prema svojoj organizaciji te ustanove morale posjedovati.

Naziv ustanove	Broj traženih dokumenata
Univerzitet Crne Gore	47
Univerzitet Mediteran	36
Univerzitet Donja Gorica	36
Univerzitet Adriatik	35
Fakultet za državne i evropske studije	22
Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu	20
Fakultet za poslovni menadžment	20
Fakultet za crnogorski jezik i književnost	21

Broj dokumenata po ustanovama visokog obrazovanja koji su bili predmet istraživanja

Privatne ustanove visokog obrazovanja nijesu obveznice Zakona o slobodnom pristupu informacijama[13], što znači da nijesu u obavezi da objavljuju isti set podataka kao UCG, po tumačenju Agencije za slobodan pristup informacijama i zaštitu privatnosti

13 Zakon o slobodnom pristupu informacijama,"Službeni list Crne Gore", br. 044/12 i 030/17

ličnosti. Međutim, ustanove visokog obrazovanja **imaju javno ovlašćenje da obavljaju djelatnost od javnog interesa,** tako da CGO cijeni problematičnim stanovište koje je zauzeo Savjet Agencije izuzimajući ove ustanove od primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Uvidom u sajt Fakulteta za menadžment Herceg Novi http://www.fm-hn.com/ , te u kontaktu sa službom za pravne i računovodstvene poslove fakulteta Savjet Agencije je utvrdio da je Fakultet za menadžment Herceg Novi u privatnom vlasništvu, te da ista nije organ vlasti u smislu člana 9 stav 1 tačka 1 i člana 25 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Savjet Agencije je u konkretnom predmetu formiranom po žalbi Centra za građansko obrazovanje UP II 07-30-354-1/17 od 20.01.2017. godine, uvidom u spise predmeta, sajt Fakulteta za menadžment Herceg Novi http://www.fm-hn.com/ i kontakta sa pravnom i računovodstvenom službom ovog fakulteta, kao i na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Sl.list Crne Gore, br.44/12 i 30/17), utvrdio da Fakultet za menadžment Herceg Novi nije obveznik Zakona o slobodnom pristupu informacijama, te da iz iznijetog nije u obavezi da postupa po zahtjevima za slobodan pristup informacijama i dostavlja tražene informacije.

Sa iznijetih razloga, shodno članu 38 Zakona o slobodnom pristupu informacijama i člana 126 stav 2 Zakona o upravnom postupku, odlučeno je kao u izreci.

Pravna pouka: Protiv ovog Rješenja može se pokrenuti Upravni spor u roku od 20 dana od dana prijema.

SAVJET AGENCIJE:
Predsjednik, Muhamed Gjokaj

Izvod iz Rješenja br. UP II 07-30-354-2/17, Agencije za zaštitu ličnih podata i slobodan pristup informacijama sa obrazloženjem da privatni Fakultet za menadžment Herceg Novi nije obveznik Zakona o slobodnom pristupu informacijama

Član 12. Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisuje da su organi vlasti [14] u obavezi da proaktivno (u roku od 15 dana od dana njihovog sačinjavanja, donošenja odnosno usvajanja) objave: *1) vodič za pristup informacijama; 2) javne registre i javne evidencije; 3) programe i planove rada; 4) izvještaje i druga dokumenta o radu i stanju u oblastima iz svoje nadležnosti; 5) nacrte, prijedloge i konačne tekstove strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje; 6) nacrte i predloge zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise; 7) pojedinačne akte i ugovore o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom; 8) spisak državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim*

14 Član 9. Zakona o slobodnom pristupu informacijama: *organ vlasti je državni organ (zakonodavni, izvršni, sudski, upravni), organ lokalne samouprave, organ lokalne uprave, ustanova, privredno društvo i drugo pravno lice čiji je osnivač, suosnivač ili većinski vlasnik država ili lokalna samouprava, pravno lice čiji se rad većim dijelom finansira iz javnih prihoda, kao i fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili upravlja javnim fondom.*

i namještеničkim zvanjima; 9) spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije; 10) rješenja i druge pojedinačne akte koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica; 11) informaciju kojoj je po zahtjevu pristup odobren.

Organizacija ustanove je za potrebe ovog istraživanja uključila podatke o organima ustanove, načinu organizacije i osnovnim informacijama o licima koja su na rukovodećim pozicijama. To su podaci o rektorskom kolegijumu, upravnom odboru, senatu, ili drugim oblicima uređenja ustanove, a za univerzitete ovaj dio je obuhvatio i fakultete u sastavu i centre ukoliko postoje na tim ustanovama. Procjena istraživačkog tima CGO-a je da se radi o opštim podacima koji bi morali biti javni i lako dostupni, jer student mora imati informaciju o tome kome se može obratiti za bilo koji problem u toku svog studiranja, a zainteresovana javnost o tome ko vodi ove ustanove.

Studijski programi i istraživački centri su inicijalni naziv poglavlja koje je jedino tako za UCG, dok za ostale visokoobrazovne ustanove ovaj naziv je samo **studijski programi** zbog njihove organizacije rada. To uključuje spisak studijskih programa sa dostupnim informacijama o svakom zasebno, ECTS kataloge i ishode učenja. Dio o centrima se odnosi na centre koji postoje na UCG, njihov sastav, informacije o radu i dokumente koji nastaju u njihovom radu poput mišljenja, rješenja, itd.

Pitanje **zapošljavanja** i napredovanja na UCG postaje tema koja se otvara kroz sumnje u regularnost i način sprovođenja tih procedura. Istovremeno, procedure na privatnim visokoobrazovnim ustanovama su neujednačene, a i dostupnost tih podataka varira od ustanove do ustanove. U istraživanju CGO-a o korupciji u obrazovanju[15], čak 52% ispitanika se izjasnilo da je korupcija prisutna prilikom zapošljavanja ili biranja u akademsko zvanje. Ovaj dio istraživanja se fokusirao, u ovoj fazi, na tehničku stranu odnosno na dostupnost podataka o akademskom osoblju, njihove kontakte i detaljne biografije.

Projekti i publikacije su dio koji obrađuje proizvode rada same ustanove, kao i njihovu proaktivnost u prikupljanju sredstava za potrebe istraživanja i unapriijeđenja kvaliteta studiranja. Tako su pretraživani podaci o postojanju odjeljka za publikacije, njihovoj dostupnosti, informacijama o projektima itd.

Postojanje ili nepostojanje repozitorijuma je jedan od metoda zaštite od plagijata, ali i pokazatelj (ne)voljnosti uprave ustanova da budu potpuno otvorene u svom radu, a naročito u pogledu radova koje prozilaze iz njihove djelatnosti. To znači da baza diplomskih, master radova i doktorskih teza, ukoliko ta ustanova ima taj nivo studija, treba biti javno dostupna u potpunosti. Generalno je praksa u ovom dijelu i dalje na nezadovoljavajućem nivou.

Finansije se mogu istražiti samo za UCG i FCJK, jer su te visokoobrazovne ustanove finansirane od strane države. Nažalost, nije lako otkriti jasne načine trošenja sredstava koje ove dvije ustanove dobijaju od države. Na primjer, na sajtu UCG dostupni su samo konsolidovani finansijski izvještaji koji su neupotrebljivi za dublju analizu, a za FCJK ni to ne postoji. Ovaj dio je obuhvatio javne nabavke, finansijske izvještaje, ugovore, itd.

15 Istraživanje CGO-a o korupciji u obrazovanju, 2016. godine, http://media.cgo-cce.org/2016/01/istrazivanje.pdf

Studentska pitanja ostavljaju dosta široko polje za istraživanje. Za potrebe ovog istraživanja, te informacije su sužene na postojanje informatora, akademskog kalendara, informacija o studentskim organizacijama, opštih obavještenja tipa informacija o ispitima, rezultatima, konkursima za upis itd., uslovima studiranja, evidencijama o prosječnom broju godina studiranja, prosječnim ocjenama i broju studenata na određenoj ustanovi.

Za sve oblasti obuhvaćene istraživanjem je uspostavljen i **sistem ocjenjivanja** od **jedan do pet**, pri čemu je **jedinica najniža, a petica najbolja ocjena transparentnosti** ustanove.

Za parametre ocjenjivanje uzeta su tri mjerila:

- Postojanje informacije/dokumenta
- Potpunost informacije/dokumenta[16]
- Format u kojem se nalazi informacija. [17]

Svi dokumenti ili grupe dokumenata su ocjenjivani zasebno u skladu sa postavljenim parametrima. Ocjena jedne obrađivane oblasti je prosječna ocjena zbira svih dokumenata koji su bili predmet istraživanja unutar te oblasti.

Iz gore navedenog slijedi objašnjenje ocjena:

- **Ocjena 1** - ne postoje podaci, odnosno dokument ili grupa dokumenata;
- **Ocjena 2** - dokument ili grupa dokumenata su djelimično dostupni i nijesu u mašinski čitljivom formatu, što otežava njihovu kasniju upotrebu;
- **Ocjena 3** - dokument ili grupa dokumenata su djelimično dostupni, ali su u mašinski čitljivom formatu i mogu se naći direktnom pretragom;
- **Ocjena 4** - dokument ili grupa dokumenata su dostupni u potpunosti, ali nijesu u mašinski čitljivom formatu, što otežava njihovu kasniju upotrebu;
- **Ocjena 5** - dokument ili grupa dokumenata su dostupni u potpunosti, i to u mašinski čitljivom formatu.

Poseban dio je izdvojen za UCG, zbog specifičnosti položaja, iako su sve ustanove visokog obrazovanja detaljno obrađene.

U pogledu **terminologije**, pod *sajtom ustanove* se misli na jedinstveni sajt ustanove, npr. sajt Univerziteta Donja Gorica, a što ne uključuje pregled sajtova zasebnih fakultetskih jedinica. *Direktna pretraga* označava proces traženja dokumenata ili grupe dokumenata putem pretraživača, bez ulaska na sajt ustanove.

Sprovedeno istraživanje je izloženo u vidu analize koja kroz određene oblasti istraživanja daje pregled prikupljenih podataka, i to za svaku visokoobrazovnu ustanovu zasebno i u svim oblastima u kojima je mjeren nivo njihove transparentnosti. Intencija je bila da se tako pruži jasan uvid u trenutno stanje, ukaže na nedostatke gdje oni postoje, ali i daju preporuke za unaprijeđenje. Stoga, ova analiza može poslužiti kao osnova budućih istraživanja ove oblasti, ali i kao upozorenje za sve ustanove visokog obrazovanja koje sada ne pokazuju dobar nivo transparentnosti.

16 Pod **potpunom informacijom** se smatra informacija koja je objavljena blagovremeno (u roku od 15 dana od objavljivanja/donošenja) i u cjelosti i koja odgovara imenu pod kojim se vodi. Sve ostale infomacije su **nepotpune**.

17 **Open data format** podrazumijeva da su podaci koji su objavljeni na sajtu upotrebljivi i čitljivi u elektronskoj formi za dalju upotrebu.

Transparentnost i visokoobrazovne ustanove u Crnoj Gori

UNIVERZITET CRNE GORE (UCG)

Rektor: prof. dr Danilo Nikolić
Adresa: Džordža Vašingtona bb, 81 000 Podgorica
Web stranica: https://www.ucg.ac.me

Kao najstariji i državni univerzitet, sa ubjedljivo najvećim brojem studenata i budžetom u odnosu na sve viskoobrazovne ustanove, UCG bi morao biti uzor drugima po brojnosti i sadržajnosti dostupnih podataka na svom sajtu. UCG svoj godišnji izvještaj o radu usvaja na sjednici Upravnog odbora, u kojem sjedi i pet predstavnika osnivača[18], a što znači da Vlada i na taj način ima mehanizme da prati rad i način trošenja sredstava na UCG, ali i odgovornost da pravovremeno reaguje u slučaju nepravilnosti.

Rukovodstvo UCG sa dolaskom Radmile Vojvodić na poziciju rektorke, u prvoj fazi prvog mandata[19], počinje sprovoditi određene aktivnosti koje su mogle voditi smanjenju rizika od korupcije ili drugih oblika zloupotreba. Na primjer, na inicijativu Centra za građansko obrazovanje (CGO) počinju provjere dvostrukih radnih angažmana profesora UCG na fakultetima u regionu, a bez dozvole UCG i u nekim slučajevima i suprotno postojećem zakonodavnom okviru. Takođe, tada je urađena i Analiza stanja i strateška opredjeljenja za reorganizaciju i integraciju Univerziteta Crne Gore[20], dokument koji daje, neubičajeno za crnogorske institucije, otvoren presjek stanja na UCG kroz različite aspekte. Taj dokument je, na svoj način, isto rukovodstvo iskoristilo kao osnovu za novu i brzu reformu, čiji učinke predstavljaju u izvještaju Reforma reforme[21]. UCG je iz te reforme izašao sa izmijenjenim programima studiranja za koje je rukovodstvo tvrdilo da su prilagođeniji drugim evropskim sistemima. Međutim, čitav proces je obilježilo dosta kontraverzi, izostanak transparentnosti i inkluzivnosti, a što je rezultiralo i protestima nekoliko fakultetskih jedinica. No, ukupno uzevši sama

18 Predstavnici Vlade Crne Gore

19 Radmila Vojvodić je prvi put izabrana za rektorku u avgustu 2014.godine, a drugi mandat je započela u avgustu 2017. godine, da bi bila smijenjena od strane Upravnog odbora u oktobru 2017.godine

20 Analiza stanja i strateška opredjeljenja za reorganizaciju i integraciju Univerziteta Crne Gore, UCG i European University Association (EUA), 2015.godine, https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_4/objava_40/fajlovi/UCG%20Analiza%20stanja.pdf

21 Reforma reforme - godišnji izvještaj o radu rektora za 2016 – 2017. godinu, Univerzitet Crne Gore, str. 9, https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1035/objava/3208-godisnji-izvjestaj-rektora-o-radu-reforma-reforme

akademska zajednica, uz malobrojne izuzetke, nije pokazala dovoljnu proaktivnost u procesu rada na reformi i zaštiti svojih prava, odnosno kritički glasovi su „utišani" na različite načine tako da je uvođenje novog sistema rada u situaciji pokorenih otpora bilo izvedeno veoma brzo. Na primjer, rektorka je onemogućila da za dekana Prirodno-matematičkog fakulteta (PMF) bude izabran njen neistomišljenik faktički zloupotrebljavajući svoj položaj, a kroz ocjenu da je kandidat za dekana PMF nepodoban za vršenje funkcije dekana jer je saradnja tokom reforme na UCG sa njim bila „*nekonstruktivna i izvan akademskog duha*".[22] To je bio jedan od načina marginalizovanja ili brisanja drugačijeg mišljenja, a bez argumentovane rasprave sa onim predstavnicima akademske zajednice koji su bili protiv tako zamišljene i na kraju sprovedene reforme.

Konačno, treba podsjetiti da je i čitav proces reforme osim brzine karakterisala i nezakonitost, jer su licenciranje i akreditacija te ustanove izvršeni po starom sistemu. Naime, akreditaciju i licenciranje novih programa trebalo je izvršiti u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju, koji je, takođe, zbog ove reforme na UCG bio u proceduri izmjena i dopuna. No, ostaje činjenica da je akreditacija novih programa UCG **potvrđena od strane Savjeta za visoko obrazovanje u maju 2017.godine**[23], a da su izmjene i dopune Zakona o visokom obrazovanju u Skupštini usvojene u junu 2017.godine**, a Zakon je stupio na snagu danom objave u „Službenom listu CG" 30. juna 2017.godine.**

Opšta akta

Od ukupno 47 dokumenata koji su bili predmet istraživanja i koji bi morali biti dostupni na sajtu UCG, 40 dokumenata je dostupno dok se sedam dokumenata ne nalaze na sajtu. Jedan od tih sedam dokumenata koji se ne nalaze na sajtu UCG predstavlja i dokumentaciju o akreditaciji i licenci UCG. Većina drugih ustanova visokog obrazovanja u Crnoj Gori je učinila ova dokumenta javnim, dok UCG uskraćuje taj podatak.

Sajt UCG je dva puta mijenjan od 2015. godine, ali te izmjene nijesu dovele do konkretnijeg poboljšanja u dijelu dostupnosti podataka. Na sajtu UCG se može naći važeći Zakon o visokom obrazovanju, Strategija razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori (2016-2020), bilteni, Etički kodeks, itd. što nije slučaj sa većinom drugih ustanova visokog obrazovanja iako su ta dokumenta osnov za njihov rad. Takođe, pomak u odnosu na raniji period je što je jedan broj tih dokumenata dostupan i na engleskom jeziku. Ti podaci se mogu naći u dijelu Dokumenti/Propisi. Međutim, postoje i izuzeci u nekim podacima, poput obrazaca koji se nalaze u dijelu koji je određen prema pripadnosti organima kojima se podnose.

22 Mišljenje rektorke o kandidaturi prof. Stevana Šćepanovića, br. 02-2917/4-1 od 30.11.2016, upućeno Upravnom odboru UCG.
23 https://www.ucg.ac.me/objava/blog/10/objava/2217-akreditovan-univerzitet-crne-gore

Dokumenta su najčešće u PDF formatu[24], što otežava njihovo dalje korišćenje. Pored toga, postoje primjeri dokumenata koje je neophodno direktno skinuti na lični kompjuter a bez prethodne mogućnosti uvida u sadržaj dokumenta. U nekim slučajevima su dokumenta skenirana i tako objavljena, poput na primjer Odluke o obaveznom pohranjivanju doktorskih disertacija u digitalni arhiv, što znači da ukoliko su nekom potrebni dijelovi tog dokumenta isti se moraju prekucavati, jer programi za konvertovanje fajlova tu nijesu upotrebljivi.

Ocjena: 3.55

Organizacija

UCG ima izdvojene dijelove na sajtu za sva tijela u svom sastavu, ali dostupnost podatka u tim odjeljcima je neravnomjerna. Na sajtu UCG ne postoji organogram.

Rektor, prorektori i generalni/a sekretar/ka UCG čine *Rektorski kolegijum*. Podaci sa njihovim imenima i funkcijama su dostupni uz biografije u dijelu Rektorski kolegijum. Kontakti nedostaju za dvije prorektorke[25]. Dodatno, pri dnu stranice se nalaze i podaci o ostalim organima koji predstavljaju stručnu i administrativnu podršku radu Rektorata.

Upravni odbor (UO) je tijelo koje upravlja UCG i ima zaseban dio na sajtu. Međutim, sastav UO je dat kao spisak bez kontakata ili biografija članova. Nema ni objavljenih zapisnika sa sjednica UO na sajtu. Odluke i prijedlozi dnevnog reda za sjednice su dostupni, ali najskorije odluke su iz maja 2018. godine, odnosno nedostaju i ti podaci za pola godine (uvid izvršen u novembru 2018. godine).

Identična je situacija i kod *Senata* u pogledu kontakata, biografije i spiska članova ovog tijela. Za Senat, ipak, postoje zapisnici sa sjednica a najskoriji je iz juna 2018. godine. Materijali sa sjednica su dostupni u posebnom odjeljku.

Na UCG postoje tri *vijeća:* Vijeće za društvene nauke, Vijeće za prirodne i tehničke nauke, i Vijeće za umjetnost. Sastavi ovih vijeća su dostupni, ali bez kontakata članova ili biografija. Ne postoje ni materijali sa sjednica tih vijeća.

Sud časti je tijelo koje je zaduženo za rješavanje po svim pritužbama za povrede moralnih i profesionalnih načela koja su utvrđena Etičkim kodeksom UCG. Na žalost, radi se o izrazito netransparentnom organu. Osim Odluke o osnivanju Suda časti, nema drugih odluka ili mišljenja Suda časti na sajtu UCG. Jedini podatak koji se može naći je spisak članova Suda časti, ali bez biografija ili kontakata članova, osim za kontakt osobu.

Naučni odbor je zadužen za provjeru konkursne dokumentacije, njene blagovremenosti, potpunosti i usklađenosti sa raspisanim konkusom, a sve u skladu sa Mjerilima za izbor u akademska i naučna zvanja[26] i Uputstvom za izbor u zvanje[27]. Na sajtu su, u

24 *Odgovarajući format za svaki niz podataka može biti različit. Pdf može učiniti podatke lake za razumijevanje, ali ne i većinom čitljive za mašinu. Iz tog razloga, pristupačnost se često postiže tako što se isti podaci učine dostupnim u različitim formatima* https://www.europeandataportal.eu/elearning/en/module9/#/id/co-01

25 Đurđicu Perović i Irenu Orović

26 https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_6/objava_3719/fajlovi/mjerila%20akademska_zvanja.pdf

27 https://www.ucg.ac.me/objava/blog/6/objava/3719-pravila-u-vezi-izbora-u-zvanja

zasebnom odjeljku, dostupni samo podaci o članovima Naučnog odbora i informacije o kontakt osobi. Mišljenja Naučnog odbora nijesu dostupna na sajtu UCG, već su u vidu jedne rečenice uvrštena u izvještaj recezenata za kandidate koji se biraju u zvanje. To se najčešće obrazlaže kao pozitivno ili negativno mišljenje u Biltenu UCG. Spisak naučnih časopisa i baza radova postoji, ali od ukupno 16 časopisa iz Crne Gore, pet linkova za navedene časopise ne radi, a neki poput CIVIS- a imaju zastarjele podatke ili brojeve[28]. To znači da lista nije ažurirana ili da su se prilikom sastavljanja spiska rukovodili starim podacima sa časopisima koji se više i ne izdaju.

Za *Službe UCG* postoje djelimični kontakti.

UCG ima *19 fakultetskih jedinica*. Posljednje izmjene sajta UCG su uvele jednoobrazne sajtove fakulteta, što ih čini jasnijim, jednostavnijim za upotrebu i lakše uporedivim. Sa lijeve strane se nalazi spisak svih fakultetskih jedinica, a taj spisak je istovremeno niz aktivnih linkova do njihovih pojedinačnih stranica. Podaci su uglavnom ažurirani. Na svim fakultima postoje kontakti rukovodstva, dok ostali podaci zavise od fakulteta, te se na nekima identifikuje otvorenost, dok drugi ne prepoznaju značaj ovog principa.

Ocjena: 3

Studijski programi i istraživački centri

Studijski programi na sajtu UCG su izdvojeni po fakultetskim jedinicama. Ulaskom na sajt svakog pojednačnog fakulteta, postoji izdvojen dio za Studijske programe, koji su dalje izdijeljeni po nivoima studija. U sklopu predmeta na studijskim programima su dati ECTS katalozi.

Ishodi učenja postoje na sajtu UCG, ali je ta kategorija prazna. Direktnom pretragom se mogu pronaći pojedini ishodi učenja. Jedan od primjera su i ishodi učenja Pravnog fakulteta, koji se mogu naći direktnom pretragom u pretraživaču. Ostali su dati u vidu par rečenica o tome šta će studenti naučiti tokom studija i to pregledom samog sajta fakulteta i klikom na poseban program.

28 **Studia Marina**, Agriculture and Forestry, CIVIS (Montenegrin Journal of Political Science), Computer Science and Information Systems, **Crnogorsi medicinski arhiv**, Biotaxa, ETF Journal of electrical Engineering, Folia linguistica et literaria, Istorijski zapisi, Logos & Littera: Journal of Interdisciplinary Approachs to Text, **Mathematica Montisnigri**, Montengrin Journal of Sports and Science and Medicine (MJSSM), Economic Outlook**, Scripta Scientarium Naturalium**, Sport Mont, **Zaštita materijala u životne sredine**. https://www.ucg.ac.me/objava/blog/3/objava/43-naucni-casopisi

Ishodi učenja – Osnovne studije

ISHODI UČENJA Studijski program Pravne nauke **Modul – JAVNOPRAVNI** Ciklus: Prvi ciklus, Nivo: VI		
Znanja	**Vještine**	**Kompetencije**
Pokazuje širok i integrisani dijapazon znanja iz apstraktnopravnih i konkretnopravnih (istorijskopravnih i pozitivnopravnih) disciplina, i razvija visoko specijalizovana teoretska i praktična znanja u oblasti prava, koja stvaraju osnovu za razvoj i primjenu originalnih ideja i rješenja i predstavljaju osnovu za dalju specijalizaciju i nastavak obrazovanja; Razlikuje i klasifikuje osnovne pojmove i principe iz navedenih pravnih disciplina kao i pomoćnih nauka, koji omogućavaju bolje razumijevanje pravnih disiplina; Poznaje aktuelne teorijske probleme u svojoj oblasti, kritički razmišlja o osnovnim teorijskim konceptima i principima iz osnovnih pravnih disciplina, kao i da samostalno i kritički razmatra i istražuje probleme i literature; Pronalazi argumente *pro et contra* u vezi sa konkretnim pravnim problemima i umije da ih zastupa. Usmeno i pismeno obrazlaže svoje mišljenje i promišlja o argumentima ljudi drukčijega stava	Vlada i koristi se nizom određenih metoda, vještina, tehnika, praksi i materijala povezanih sa predmetima predviđenim nastavnim planom i programom; Istražuje, prikuplja i tumači relevantne podatke u svojoj oblasti, koristeći se analizom, sintezom, kritičkim sagledavanjem izvora, i drugim specijalizovanim istraživačkim sredstvima i tehnikama ispitivanja, dajući samostalnu ocjenu stručnih problema i koncepata, čime pokazuje sposobnost da učestvuje u naučnom istraživanju; Kreativno i originalno dijagnostikuje, definiše i analizira složene probleme u oblasti prava, dajući samostalnu ocjenu stručnih problema i koncepata, i formuliše zaključke i daje preporuke iz svoje i iz drugih srodnih oblasti; Koristi i razvija niz opštih, naprednih ili specijalizovanih vještina (znanje stranog jezika struke), prati razvoj novih tehnika; Upotrebljava i primjenjuje znanje na načine koji pokazuju profesionalni pristup radu i praksi; Uspješno pronalazi relevantne pravne izvore i pretražuje sudsku praksu Izražava vlastiti stav o primjeni pravnih pravila na konkretne slučajeve Interdisciplinarno pristupa problemu i sagledava ga iz različitih aspekata Pokazuje svijest o sopstvenim potencijalima i motivaciju za unapređenje sopstvenog znanja, vještina i kompetencija.	Stalno prati izmjene zakonskih propisa, sposoban je za određivanje njihovog smisla, uočava i shvata razlike i sličnosti u odnosu na ranija rješenja i efikasno ih primjenjuje na konkretne situacije; Osposobljen je za samostalno obavljanje srednje zahtjevnih poslova iz oblasti prava u pravosudnim i upravnim organima i privrednim društvima, drugim udruženjima i organizacijama; Samostalno formuliše sadržaj podnesaka koji služe ostvarivanju i zaštiti prava Pokazuje sposobnost timskog rada pod vodstvom i u saradnji sa kolegama i kvalifikovanim licima iz prakse na konkretnom i/ili multidisciplinarnom predmetu, i doprinosi novom načinu razmišljanja i rješavanja problema; Bavi se kompleksnim etičkim i profesionalnim pitanjima u oblasti prava, tražeći smjernice u slučajevima kada je to potrebno; Konstantno vrednuje sopstveni rad i odgovornost prema poslu, uz težnju za da daljim usavršavanjem.

Dio iz Ishoda učenja Pravnog fakulteta UCG

Na UCG postoji osam *centara*[29], *Centralna univerzitetska biblioteka* i *Institut Konfučije*. Dostupnost podataka je neujednačena. *Komunikacijski i PR centar* ima samo kontakte i biografiju PR menadžera. Centralna univerzitetska biblioteka ima samo djelimičan spisak zaposlenih sa kontaktom rukovodioca odjeljenja, dok *Centar za transfer tehnologija i stručne usluge* nema podatke ni o zaposlenima niti kontakte. Ostali centri daju pregled sastava, bez biografija zaposlenih, i sa pojedinim kontaktima. Među ovim centrima se izdvajaju *Centar za doktorske studije* koji na svojoj stranici objavljuje i zapisnike sa sjednica, *Centar za međunarodnu saradnju* koji ima objavljene ugovore o bilateralnoj saradnji i *Komunikacijski i PR centar* koji je učinio dostupnim i Strategiju i Komunikacioni plan za period 2017/19. *Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije* se nalazi u dijelu opredijeljenom za fakultetske jedinice. No, dio na sajtu

29 Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije, Centar za studije i kontrolu kvaliteta, Centar za doktorske studije, Centar za međunarodnu saradnju, Karijerni centar, Centar informacionog sistema, Komunikacijski i PR centar i Centar za transfer tehnologija i stručne usluge

UCG koji je posvećen ovom Centru je prazan, što ostavlja dostupnim samo odluku o osnivanju posebne organizacione jedinice.[30]

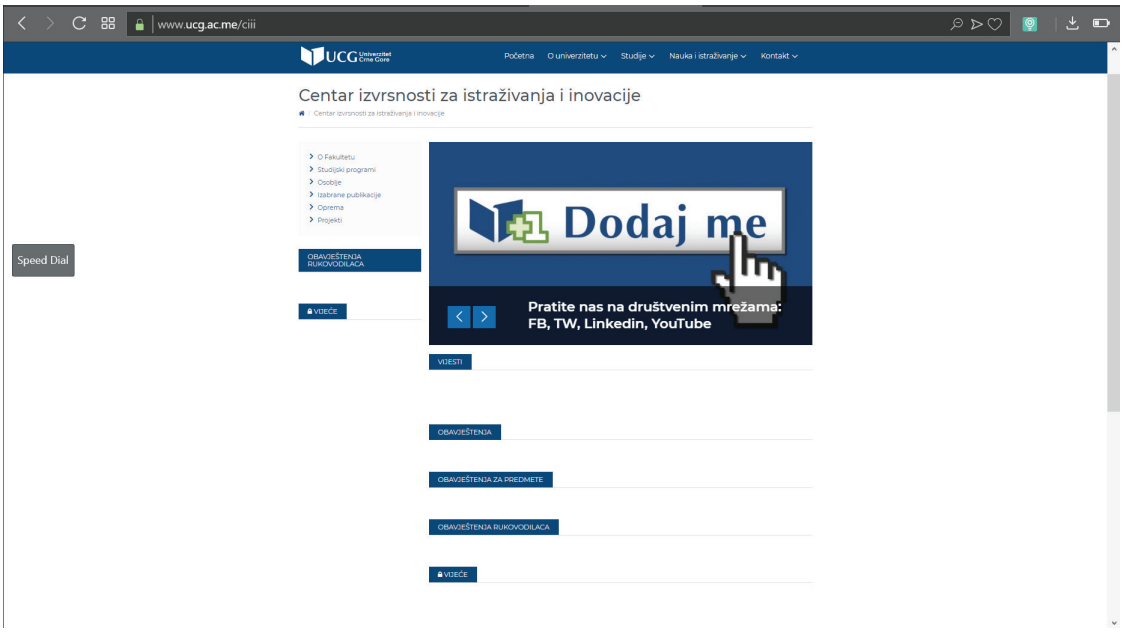

Print screen Centra za izvrsnost, istraživanje i inovacije na sajtu UCG

Ocjena: 3

Zaposljeni

Podaci o angažovanom akademskom osoblju su jedino dostupni po pojedinačnim fakultetskim jedinicama na kojima su angažovani, iako postoji zaseban dio na sajtu UCG koji je prazan[31]. Dostupni podaci o angažovanom osoblju nijesu kompletni, pa se tako mogu naći imena profesora bez biografija i kontakt podataka. Dostupne biografije su uglavnom šture i ne sadrže, na primjer, često oblast izučavanja, osim spiska radova a ne uvijek ni spisak radova.

Ocjena: 3

Projekti i publikacije

Podaci o tekućim i prethodnim projektima se nalaze u dijelu Projekti u vidu spiska projekata, ali najskoriji je iz 2016. godine. Međutim, u dijelu sajta Centra za međunarodnu saradnju, postoji spisak po fakultetskim jedinicama, koji je dostupan.[32] Lista izgleda ažurirano, ali bez linkova za konkretne projekte koji bi dali više informacija o istima ili rezultatima tih projekata.

I programi mobilnosti su predstavljeni u dijelu sajta za Centar za međunarodnu saradnju. U dijelu *Stipendije i mobilnost* se nalaze informacije o programima mobilnosti, informacije relevantne za strane studente koje su na engleskom jeziku, informacije o aktivnim konkursima i kratke priče profesora o programima. Ovaj dio sajta nije sveobuhvatan, pa je potrebno uložiti dodatan trud radi prikupljanja podataka, a dio vezan za osoblje kod mobilnosti je prazan.[33]

30 Sajt Vlade Crne Gore, sjednica od 10.05.2018. godine, http://www.gov.me/sjednice_vlade_2016/76
31 Podaci bi trebali da se nalaze pod Angažovanim osobljem, ali je taj dio prazan, https://www.ucg.ac.me/objava/blog/12/objava/2-angazovano-osoblje
32 https://www.ucg.ac.me/objava/blog/19379/objava/6449-medunarodni-projekti-na-univerzitetu-crne-gore
33 https://www.ucg.ac.me/objava/org/0/poz/mobilnost

Informacije o publikacijama koje su proizvod aktivnosti UCG se nalaze u dijelu Centralne univerzitetske biblioteke, koja sadrži samo spisak publikacija. Postoje linkovi do svih bilblioteka na svim fakultetima, a objavljuju se i spiskovi prinovljenih publikacija. Sva građa UCG se može pregledati putem COBISS baze podataka.[34]

Ocjena: 4

Repozitorijum

Pitanje obaveznog pohranjivanja svih master i doktorskih radova na UCG je dugo vremena bilo zanemareno, te nije ni bilo podaka ili dokumenata ovog tipa na sajtu UCG. Sada, kroz sajt Phaidra[35], postoje naznake da se ta situacija donekle poboljšala. Naime, na njemu se može pretraživati određeni broj doktorskih teza i post-doktorskih radova studenata UCG, po fakultetima ili imenima autora.

Lista naučnih radova je dostupna i na crnogorskom i engleskom jeziku, uz napredan način pretrage radova, ali i dalje nedostaju kompletni radovi kada se izvrši pretraga.[36] Ta pretraga je namijenjena i kao pretraga doktorskih i master radova, pošto je katalog master radova na UCG i dalje prazan. Naučni radovi koji su i dostupni po imenu nemaju link ili mogućnost da se skinu. UCG je, po tim podacima, do sada objavio 2517 radova na SCI, SCIE, SSCI, A&HCI listama i 516 na SCOPUS listi, a velike su razlike u broju radova među fakultetskim jedinicama.

www.ucg.ac.me/broj_radova_fakulteti

Fakultet	SCI, SCIE, SSCI, A&HCI	SCOPUS
Arhitektonski fakultet	6	12
Biotehnički fakultet	98	6
Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije	0	0
Ekonomski fakultet	29	23
Elektrotehnički fakultet	419	262
Fakultet dramskih umjetnosti	0	0
Fakultet likovnih umjetnosti	0	0
Fakultet političkih nauka	13	6
Fakultet za sport i fizičko vaspitanje	242	56
Fakultet za turizam i hotelijerstvo	18	6
Filološki fakultet	48	45
Filozofski fakultet	53	11
Građevinski fakultet	68	4
Institut za biologiju mora	100	0
Istorijski institut	8	1
Mašinski fakultet	111	7
Medicinski fakultet	241	27
Metalurško-tehnološki fakultet	230	2
Muzička akademija	1	1
Pomorski fakultet Kotor	83	41
Pravni fakultet	10	1
Prirodno-matematički fakultet	739	5
Rektorat	0	0

Print screen broja naučnih radova po fakultetima

Ocjena: 3

34 COBISS baza podataka Centralne biblioteke, http://vbcg.vbcg.me/scripts/cobiss?command=CONNECT&base=20020&lani=SR

35 Link za portal Phaidra, http://eteze.ucg.ac.me/application/browse

36 https://www.ucg.ac.me/lista_radova

Finansije

UCG se značajnim dijelom finansira iz Budžeta Crne Gore. Ta izdvajanja su u porastu zadnje tri godine, ali je najveći skok bio za 2018. godinu, kada je dio izdvajanja iz Budžeta porastao za dva miliona eura, odnosno opredijeljeno je 19.357.228,10 eura, a planirani prihodi UCG-a za 2018. iznose 30.628.011,59 eura[37].

Godina	Transfer budžetskih sredstava za UCG u EUR	Ukupni prihodi UCG u EUR	Ukupni rashodi UCG u EUR
2017.	17.357.228,10	29.373.697,03	29.089.596,55
2016.	16.857.228,10	31.825.742,90	29.255.643,73
2015.	15.426.121,00	30.375.782,23	30.040.344,07
2014.	15.909.235,96	31.474.088,03	31.580.828,74
2013.	12.259.999,89	30.085.338,42	29.589.577,90

Pregeled ukupnih prihoda i rashoda UCG sa izdvajanjima iz Budžeta Crne Gore, za period 2013-2017[38]

Prilikom obrade dostupnog materijala i podataka na sajtovima visokobrazovnih ustanova utvrđene su različite prakse, načini izvještavanja, ali i nivoi dostupnih podataka. UCG je u tom dijelu imao određene podatke o finansijama koji na drugim ustanovama nijesu dostupni, jer ne postoji njihova zakonska obaveza da ti podaci budu javno dostupni, osim na sajtu Poreske uprave.

Od dokumenta koji se odnose na pitanje finanasija, konsolidovani finansijski planovi i izvještaji su uredno objavljeni za period od 2009. do 2018. za planove, i do 2017. godine za godišnji izvještaj. Postoji jedan eksterni evaluacioni izvještaj - Izvještaj IEP [39] ali u njemu nema osvrta na finansijsko rukovođenje UCG, a nema dostupnih ni izvještaja o unutrašnjoj reviziji iako se ona, po CGO-u dostupnim podacima, sprovodila u određenim intervalima. UCG redovno postavlja podatke shodno obavezama iz izborih zakona, pa su ti podaci dostupni za 2016. i 2018. godinu, ali su dokumenti skenirani tako da je njihova dalja elektronska upotreba ograničena.

Što se tiče ugovora UCG, ovaj dio sajta ima zastarjele podatke. Na primjer, ugovori o javnim nabavkama su iz 2008 i 2011. godine; ugovori o gradnji iz 2004, 2006, 2007. i 2015 godine; ugovori o izgradnji parking prostora iz 2007. godine; ugovori o projektovanju iz 2006 i 2007 godine; ugovori o snabdijevanju iz 2005, 2007, 2008. i 2009. godine; ugovori o kreditu iz 2010, 2011. i 2012. godine. Dostupni ugovori su u dijelu Ugovori, i svi su skenirani, tako da njihova dalja upotreba otežana.

Ovaj dio sajta bi trebao biti daleko transparentniji i da sadrži sve potrebne podatke, upravo zbog načina finansiranja UCG i posljedične odgovornosti prema građanima i građankama.

* Javne nabavke

Podaci koji se mogu naći na sjatu UCG su iz 2011. godine za planove javnih nabavki, iz 2012.godine za tendere, za određene ugovore iz 2013.godine i za nabavke male

37 Podaci u preuzeti iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2018. godinu i Finansijskog plana UCG za 2018. godinu

38 Izvor: Konsolidovani finansijski planovi UCG, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo nauke, Ministarstvo finansija file:///C:/Users/User/Desktop/Zakon%20o%20budzetu%20Crne%20Gore%20za%202018%20godinu.pdf

39 European University Association, Institutional Evaluation Programme, Univerzitet Crne Gore, Evaluacioni izvještaj, Jun 2014. godine, https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_1015/objava_14712/fajlovi/Evaluacioni%20izvjestaj_MNE.pdf

vrijednosti iz 2017. godine, a godišnji izvještaji su iz 2011. godine. Podaci o javnim nabavkama su sada dostupni preko centralnog Portala javnih nabavki Vlade Crne Gore, ali CGO nije u slučaju UCG, za potrebe ovog izvještaja, analizirao njihovu kompletnost ili ažuriranost.[40]

Ocjena: 2.58

Studentska pitanja

Studenti, kao krajnji korisnici usluga ustanova visokog obrazovanja, su oni koji bi morali imati olakšan pristup informacijama od značaja jer to utiče i na kvalitet njihovog studiranja. UCG na sajtu ima objavljen ažurirani akademski kalendar i informator za studente.

Ne postoje podaci o izdatim diplomama, broju studenata ili prosječnoj prolaznosti i trajanju studija, što bi moglo biti dato u dijelu namijenjenom za studente. Informacije o predavanjima i drugim korisnim obavještenjima, poput bodovnih lista ili pristupa rezultatima ispita, se nalaze na sajtovima fakulteta a variraju u ažuriranosti među fakultetskim jedinicama.

Uslovi studiranja su dati kroz osnovne informacije i opšta objašnjenja u dijelu *Studije.* Ovaj segment sajta je podijeljen po nivoima studija. Međutim, osim u dijelu *osnovnih studija*, na kojem postoje samo podaci o konkursima, na ostalim nivouma studija nema nikakvih podataka, odnosno ti dijelovii su prazni.

Studentske organizacije i rad Studentkog parlamenta i Studentskog ombudsmana su izdvojeni, sa linkovima do relevantnih stranica i osnovnim podacima o organizacijama i kontaktima. Na stranici UCG, u dijelu *Dokumenti,* su objavljeni i oni koji regulišu rad Studentskog parlamenta, poput Statuta Studentskog parlamenta UCG,[41] ali ne i odluke i drugi materijali iz njihovog tekućeg rada.

Ocjena: 3.25

Prosječna ocjena UCG: 3.17

UNIVERZITET MEDITERAN

Rektor: prof.dr Radislav Jovović, v.d.
Adresa: Josipa Broza bb, 81 000 Podgorica
Web stranica: http://unimediteran.net/index.php/mne/

Univerzitet Mediteran je najstariji privatni univerzitet u Crnoj Gori osnovan 2006. godine. U svom sastavu ima šest fakulteta: *Pravni fakultet, Fakultet za turizam, Fakultet za strane jezike, Fakultet za poslovne studije, Fakultet za informacione tehnologije, Fakultet vizuelnih umjetnosti.*

40 Portal javnih nabavki, http://portal.ujn.gov.me/delta2015/search/noticeSearch.html

41 https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_6/objava_3716/fajlovi/Statut%20Studentskog%20parlamenta%20Univerziteta%20Crne%20Gore%2025.12

Opšta akta

Ograničen je broj dokumenata koja se nalaze na sajtu Univerziteta Mediteran, odnosno od 36 dokumenata je dostupno 14**.** Podaci o akreditaciji i izdatoj licenci, Statut, bilteni i određeni pravilnici su dostupni na sajtu. Više dokumenata se može naći na zasebnim sajtovima fakulteta. Na sajtovima pojedinih fakulteta nalaze se određeni pravilnici, poputi pravila postupka izbora u akademska i naučna zvanja i prateća mjerila, pravila o mobilnosti studenata, izradi master radova, o uslovima kriterijumima i postupku upisa na prvu godinu studija, informacije o međunarodnoj saradnji. Na sajtu Univerziteta Mediteran nema Zakona o visokom obrazovanju i dijela drugih opštih dokumenata koja uređuju i njihov način rada.

Ocjena: 3

Organizacija

Na sajtu nema preciznijih podataka o načinu organizacije rada. Objavljen je spisak članova *Rektorskog kolegijuma* sa biografijama u vidu CV koji sadrži i njihove kontakte, ali ne postoji organogram ili neko konkretnije objašnjenje o načinu rada ove ustanove.

Što se tiče upravljačkih organa, postoje podaci o *Skupštini osnivača*, ali je objavljeno samo ime predsjednika. *Senat* je predstavljen u vidu opisa polja djelovanja i poslova kojima se bavi, a bez navođenja imena članova i zapisnika sa sjednica.

Spisak fakulteta sa kontaktima je dostupan na sajtu. Zasebno na sajtu svakog fakuteta postoje kontakti i imena rukovodilaca.

Ocjena: 2.2

Studijski programi

U dijelu sajta Univerziteta Mediteran koji je određen za pojedinačne fakultetske jednice postoje spiskovi studijskih programa, sa bazama podataka o strukturi i sadržini studijskih programa i brošura ishoda učenja. Međutim, ovi podaci nijesu u *open data formatu*, što ih čini manje upotrebljivim.

Ocjena: 3

Zaposljeni

Na sajtu Univerziteta Mediteran nema spiska akademskog osoblja. Ipak, biografije profesora i predavača se nalaze na sajtovima fakulteta na kojima oni predaju. Kontakte akademskog osoblja, ili kako su na sajtu označeni - nastavnika, moguće je naći otvaranjem CV profesora u kojem se nalaze i njihove e-mejl adrese.

Ocjena: 3

Projekti i publikacije

Praksa većine ustanova visokog obrazovanja je da na sajtovima zasebnih fakultetskih jedinica objavljuje spiskove u vidu pregleda aktivnih i završenih projekata. Univerzitet Mediteran je objavio projekte koje je sprovodio i oni se nalaze u dijelu međunarodne saradnje[42]. Programi mobilnosti su učinjeni preglednim, te se mogu pronaći na sajtu. Ukoliko nema konkretne informacije o programu onda postoje upućujući linkovi. Takođe, publikacije koje su proizašle kao proizvod rada Univerziteta Mediteran postoje na sajtu.

Ocjena: 4

42 Saju Univerziteta Mediteran, http://unimediteran.net/index.php/mne/projekti/nacionalni

Repozitorijum

Univerzitet Mediteran nema zaseban repozitorijum master, doktorskih i naučnih radova. Ne postoji nikakav način pretrage radova.

Ocjena: 1

Studentska pitanja

Akademski kalendar je dostupan na sajtu Univerziteta Mediteran, a po zasebnim fakultetskim jedinicama postoje zasebni informatori. Ni Univerzitet Mediteran nema javno dostupnu evidenciju o izdatim diplomama i dopunama diploma, informacije o broju studnata, prosječnoj prolaznosti i dužini trajanja studija. Informacije o predavanjima i druga obavještenja koja su od posebnog značaja za studente, kao i pristup bodovnim listama, postoje. Uslovi studiranja i spisak studentskih organizacija postoje u dijelovima koji su za to namijenjeni na zasebnim fakultetima.

Ocjena: 3.21

Prosječna ocjena Univerziteta Mediteran: 2.77

UNIVERZITET DONJA GORICA (UDG)

Rektor: prof. dr Veselin Vukotić
Adresa: Donja Gorica bb, 81 000 Podgorica
Web stranica: https://www.udg.edu.me

Univerzitet Donja Gorica je osnovan 2007. godine, što ga čini drugim najstarijim privatnim univerzitetom u Crnoj Gori. UDG u svom sastavu ima 11 fakultetskih jedinica i jedan centar: *Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis; Fakultet za informacione sisteme i tehnologije; Politehnika; Fakultet pravnih nauka; Humanističke studije: diplomatija, bezbijednost i komunikologija i mediji; Fakultet umjetnosti; Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbijednost hrane i ekologiju; Fakultet za sportski menadžment; Fakultet za dizajn i multimediju; Fakultet za kulturu i turizam; Filološki fakultet, i UDG centar za strane jezike.*

Opšta akta

UDG nema na sajtu većinu opštih akata, a neke od informacija koje su tražene ovim istraživanjem mogu se naći zasebno na stranicama fakulteta u sastavu. Međutim, i pored toga, dokumenta ili grupe dokumenata koji su dostupni na zvaničnom sajtu UDG, odnose se na pravila ponašanja, dokumentaciju o akreditaciji i licenci, pravila postupka izbora u zvanje, kriterijume i postupke upisa na prvu godinu i dr. Na sajtu UDG nema Statuta te ustanove, Zakona o visokom obrzaovanju ili Etičkog kodeksa. Od ukupno 36 dokumenata ili grupe dokumenata za koje je provjeravao da li postoje na sajtu UDG, samo devet je identifikovano, od kojih se čak sedam može naći samo direktnom pretragom.

Ocjena: 1.56

Organizacija

Na sajtu UDG ne postoji organogram ustanove kao zaseban dokument. Dostupan je spisak članova *Rektorskog kolegijuma*, bez kontakata ili biografija. Podaci o članovima

Skupštine osnivača nijesu javni, sem imena predsjednika Skupštine i kratkog opisaa posla koji vrši *Senat*. Na sajtu, u opadajućem meniju, postoji spisak svih fakultetskih jednica u njihovom sastavu, ali sajtovi za *Fakultet za sportski menadžment, Fakultet za kulturu i turizam* i *Filološki fakultet* ne postoje. Kontakti većine drugih fakulteta su dostupni, sa imenima dekana, onih fakulteta koji imaju zasebne stranice.

Ocjena: 1.83

Studijski programi

Spisak studijskih programa i ECTS katalozi su dostupni na sajtovima fakulteta, ali nema dostupnih podataka o ishodima učenja.

Ocjena: 2.67

Zaposljeni

Na stanici UDG postoji i zaseban dio posvećen profesorima koji su angažovani u izvođenju nastave. Spisak je predstavljen interaktivno, nudeći mogućnost kontaktiranja profesora putem mejla, klikom na ime i uz uvid u njegovu ili njenu biografiju, koja zna biti jako detaljna za gostujuće profesore i nešto uopštenija za predavače iz Crne Gore.

Ocjena: 4

Projekti i publikacije

Spisak tekućih i završenih projekata, kao i pojedine publikacije postoje na sajtovima zasebnih fakultetskih jedinica. Podaci o programima mobilnosti su dostupni.

Ocjena: 3.33

Repozitorijum

UDG nema zaseban repozitorijum master, doktorskih i naučnih radova ili spisak radova koji su nastali kao rezultat rada Univerziteta. Ne postoji nikakav način pretrage radova.

Ocjena: 1

Studentska pitanja

Studentska pitanja i informacije koje su od posebnog značaja za studente mogu se pronaći na sajtu ove ustanove. UDG ima objavljen akademski kalendar, informacije o predavanjima, upisu, obavezama studenata, uslovima studiranja i studentskim organiazcijama. Kao i u kod UCG i Univerziteta Mediteran, na sajtu nema informacija o prosječnoj prolaznosti, prosječnom trajanju studija, kao ni evidencije o izdatim diplomama.

Ocjena: 3.25

Prosječna ocjena Univerziteta Donja Gorica: 2.52

UNIVERZITET ADRIATIK

Rektor: prof. dr Stevo Nikić
Adresa: Šetalište Kralja Nikole, 85 000 Bar
Web stranica: http://www.univerzitetadriatik.com/pocetna.htm

Univerzitet Adriatik je osnovan 2017. godine i predstavlja najmlađi univerzitet u Crnoj Gori. Čini ga šest fakultetskih jedinica, koje su do 2017. godine funkcionisale kao zasebni fakulteti, pri čemu je *Fakultet za mediteranske i poslovne studije Ulcinj* direktno vezan za istoimeni fakultet u Tivtu. Ti fakulteti su: *Pomorski fakultet Bar; Fakultet za biznis i turizam; Fakultet za mediteranske i poslovne studije Tivat; Fakultet za mediteranske i poslovne studije Ulcinj; Fakultet za menadžment Herceg Novi, Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva.* Ovaj Univerzitet karakteriše izrazita samostalnost fakulteta koji se nalaze u njegovom sastavu da sami uređuju svoj rad, kao što je to bilo i do osnivanja Univerziteta Adriatik.

Opšta akta

(Ne)dostupnost opštih akata na sajtu Univerziteta Adriatik ukazuje da se transparentnost ne pozicionira visoko na listi prioriteta od strane rukovodstva ove ustanove. Naime, podaci na sajtu Univerziteta Adriatik su daleko ograničeniji u odnosu na sajtove fakulteta u njegovom sastavu. To je, moguće, posljedica internih odnosa fakulteta koji su se naknadno udružili u jedinstvenu zajedničku visokoobrazovnu ustanovu, ali i dalje drže do samostalnosti. Od 36 dokumenata ili grupe dokumenata koji su pretraživani, 31 nedostaje na sajtu Univerziteta Adriatik, odnosno samo pet ih je dostupno.

Svi fakulteti u sastavu ove ustanove su učinili dostupnim podatke o akreditaciji i izdatoj licenci. Ostali podaci nijesu unificirani. Na primjer, Fakultet za menadžment Herceg Novi je objavio pravila studiranja na osnovnim i postdiplomskim studijama; Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva je objavio pravila za izbor u zvanje, mjerila i uslove za izbor u zvanje i listu sporazuma sa drugim univerzitetima i fakultetima u regionu i svijetu; Fakultet za mediteranske i poslovne studije Tivat ima objavljena pravila izrade master rada.

Ocjena: 1.5

Organizacija

Nije moguće utvrditi organizacionu strukturu Univerziteta Adriatik samim uvidom u sajt te ustanove. Podaci su dostupniji na sajtovima zasebnih fakulteta, ali je njihova brojnost ili informativnost ograničena.

Na sajtu nema podataka o rektorskom kolegijumu niti podataka o drugim upravljačkim tijelima, osim imena predsjednika Skupštine osnivača. Dostupno je ime predsjednika Senata, ali ne i članova Senata. Organogram nije objavljen, a postoji samo spisak fakulteta u sastavu sa upućujućim linkovima i kontaktima fakulteta.

Ocjena: 2.2

Studijski programi

Spisak studijskih programa je dostupan na sajtovima svih fakulteta. ECTS katalozi nijesu dostupni samo na dva fakulteta, na kojima postoji izdvojeni dio, ali bez

mogućnosti provjere podataka. Ishodi učenja su dostupni samo na Fakultetu za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva, i to u vidu generalnih ishoda učenja, a ne konkretnog kataloga.

Ocjena: 2.8

Zaposljeni

Podaci o licima koja su angažovana na ovoj ustanovi su dostupni na sajtovima fakulteta. To znači da svaki pojedinačni sajt posjeduje podatke sa spiskom akademskog osoblja, biografijama predavača i kontakt informacijama. Međutim, kvalitet tih podataka varira od fakulteta do fakulteta, tako da su nekima detaljne biografije, na drugima su uopštene i nedovoljno informativne, dok neke i ne postoje.

Ocjena: 4

Projekti i publikacije

Osim Fakulteta za mediteranske i poslovne studije Tivat, ostali fakulteti Univerziteta Adriatik nemaju na sajtu podatke o projektima koje su sproveli. Pomorski fakultet Bar, Fakultet za mediteranske i poslovne studije Tivat, Fakultet za mediteranske i poslovne studije Ulcinj i Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva imaju na sajtu informacije o izdatim publikacijama.

Ocjena: 2.3

Repozitorijum

Univerzitet Adriatik karakteriše neujednačenost u transparentnosti rada fakulteta u svom sastavu kad je riječ o postojanju odnosno nepostojanju repozitorijama. Naime, Fakultet za mediteranske i poslovne studije Tivat ima objavljenu listu naučnih radova, katalog master teza, ali i specijalističkih radova, koji su laki za pretraživanje. Ti radovi su dostupni klikom na označeni naslov rada, koji otvara konkretan dokument.

Ime i prezime studenta:	**Nenad Kaluđerović**
Broj Indexa:	M 7/11
Mentor:	Prof. dr Stevo Nikić
Tema rada:	**Važnost i uloga animacije u kulturnoj ponudi nautičkog turizma**
Datum odbrane:	24.05.2018.godine

Ime i prezime studenta:	**Ivana Kružić**
Broj Indexa:	M 10/14
Mentor:	Doc. dr Deda Đelović
Tema rada:	**Prilog analizi ekološkog otiska kao indikatora održivosti korišćenja prirodnih resursa**
Datum odbrane:	17.12.2016.godine

Ime i prezime studenta:	**Ivan Radović**
Broj Indexa:	M 3/14
Mentor:	Prof. dr Vesna Vučković
Tema rada:	**Izvori prava Evropske unije**
Datum odbrane:	19.09.2016.godine

Ime i prezime studenta:	**Ivana Bećagol**
Broj Indexa:	M 11/14
Mentor:	Prof. dr Stevo Nikić
Tema rada:	**Sociološki aspekti povezivanja nautičkog, kulturnog i eko turizma u funkciji razvoja Crne Gore**
Datum odbrane:	15.07.2016.godine

Repozitorijum master radova Fakulteta za mediteranske studije Tivat

Fakultet za biznis i turizam u dijelu *obavještenja* objavljuje informacije o licima koja su magistrirala poput Univerziteta Crne Gore.

Obavještenja o odbranjenim i radovima koji će tek biti odbranjeni na Fakultetu za biznis i turizam i UCG

Ocjena: 1.7

Studentska pitanja

Studentska pitanja su uređena u skladu sa pravilima koja važe na zasebnim fakultetskim jedinicama, tako da će u tom kontekstu ovaj dio biti opisan.

Pomorski fakultet Bar na svojoj stranici ima obavještenja za studente i osnovne informacije o uslovima studiranja.

Fakultet za biznis i turizam ima objavljen akademski kalendar, obavještenja za studente i osnovne informacije o uslovima studiranja.

Fakultet za mediteranske i poslovne studije Tivat ima neki vid evidencije o izdatim diplomama, što se da vidjeti kroz spisak odbranjenih master i specijalističkih radova. Dostupna su obavještenja za studente i alumni organizacija studenata. *Fakultet za mediteranske i poslovne studije Ulcinj* korisi isti web sajt.

Fakultet za menadžment Herceg Novi je učinio javnim obavještenja za studente i osnovne informacije o uslovima studiranja i podatke o studentskim organizacijama.

Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva je objavio podatke o studentskim organizacijama i osnovne informacije o uslovima studiranja.

Ocjena: 2.4

Prosječna ocjena Univerziteta Adriatik: 2.41

Fakultet za državne i evropske studije (FDES)

Dekan: prof. dr Đorđije Blažić
Adresa: Ul. Vaka Đurovića bb 81 000 Podgorica
Web stranica: http://www.fdes.me

Fakultet za državne i evropske studije je osnovan 2005. godine kroz javno-privatno partnerstvo.[43] FDES je samostalni privatni fakultet koji sprovodi akreditovane i licencirane diplomske i postdiplomske programe.

Opšta akta

FDES na svom sajtu ima objavljenih 10 od 22 dokumenata ili grupe dokumenata. Radi se o Statutu FDES-a, dokumentaciji o akreditaciji i licenciranju, pravilima studiranja na osnovnim i postdiplomskim studijama, pravilniku o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na prvu godinu studija, pravilima izrade master rada, pravila o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kao i opštim informacijama o međunarodnoj saradnji. Ovi dokumenti ili grupe dokumenata su samo dio onoga što bi trebalo biti na sajtu, a dokumenta nijesu u open data formatima.

Ocjena: 2.32

Organizacija

Podaci o dekanu i opšte infomacije su dostupne na sajtu. Ne postoje podaci o članovima upravljačkih tijela i Senata, koji čine svi profesori fakulteta, a čija su imena i biografije dostupne u kategoriji Kadar. Način organizacije je dat u formi objašnjenja, a ne organograma.

Ocjena: 2

Studijski programi

Spisak studijskih programa je dostupan na stranici FDES-a, ECTS katalozima, ali bez ishoda učenja uz podatke o strukturi i sadržini studijskih programa. Ishodi učenja nijesu dostupni na sajtu, ali postoje ciljevi izučavanja predmeta.

Ocjena: 3

Zaposljeni

Spisak akademskog osoblja postoji na sajtu, sa biografijama pojednačnih profesora. Ovaj segment sajta je lak za pretragu, te se CV profesora mogu skinuti, sa kontaktima koji su u CV formi, ali je upitna ažuriranost istih.

Ocjena: 4

Projekti i publikacije

Podaci o publikacijama koje su proizvod rada FDES se nalaze na dnu stranice. Programi mobilnosti se ne mogu pronaći na sajtu.

Ocjena: 3

43 Osnivači FDES-a su Glavni grad Podgorica, Fakultet za državne i evropske studije iz Kranja (Slovenija), Agencija za lokalnu demokratiju i partnerstvo iz Podgorice, kao i dva fizička lica iz Italije i Slovenije, preuzeto sa zvanične stranice fakulteta. http://www.fdes.me/osnovne-informacije/

Repozitorijum

FDES nema repozitorijum radova koji su odbranjeni na ovoj ustanovi i naučnih radova osoblja. Postoje samo najave odbrane master radova u dijelu događaji. [44]

Ocjena: 1.3

Studentska pitanja

Na sajtu su objavljene informacije o predavanjima i druga obavještenja, uslovi studiranja, spisak studentskih organizacija i prakse, dok ostala pitanja, kao što su evidencije o izdatim diplomama, podaci o broju studenata ili informator nijesu pokriveni obavještenjima na sajtu. FDES ima osam tzv. vanstudijskih programa sa potrebnim podacima.

Ocjena: 2.33

Prosječna ocjena Fakulteta za državne i evropske studije: 2.56

Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu (HEC)

Dekanica: Marijana Mitrović Mijatović
Adresa: Jadranski put b.b., 85 315 Miločer
Web stranica: http://www.hecmontenegro.com/edukacija/

HEC je privatni fakultet osnovan 2014. godine u Miločeru, u Budvi, u sklopu hotela HER Residence Montenegro. Sprovođenje programa obrazovanja koji vrši je u skladu sa reformom obrazovanja kroz koju je prošlo visoko obrazovanje u Crnoj Gori u dijelu obaveznog praktičnog rada studenata kao sastavnog dijela njihovog visokog obrazovanja.

Opšta akta

Od ukupno 20 traženih dokumenata ili grupe dokumenata, samo su djelimično dostupne informacije o međunarodnim saradnjama. Inače, stranica je u potpunosti posvećena obavještenjima, bez dokumenata koji regulišu određena opšta pitanja.

Ocjena: 1

Organizacija

Informacije o organizaciji, upravljačkim tijelima, Senatu itd. ne postoje na sajtu HEC.

Ocjena: 1

Studijski programi

Na sajtu su dostupni podaci o studijskim programima i ECTS katalozi, ali podaci o ishodima učenja nijesu dostupni.

Ocjena: 3

Zaposljeni

Ne postoji spisak zaposljenih ili njihovi kontakti, osim opštih kontakata fakulteta.

Ocjena: 1

44 Sajt Fakulteta za državne i evropske studije, http://www.fdes.me/dogadaji/

Projekti i publikacije

Nema podataka o projektima koje su sproveli ili izdatim publikacijama. Jedini program mobilnosti koji je moguće pronaći na sajtu HEC-a je CEEPUS.

Ocjena: 1.24

Repozitorijum

HEC nema repozitorijum radova koji su odbranjeni na ovoj ustanovi.

Ocjena: 1

Studentska pitanja

Osim uslova studiranja, ostale informacije nijesu dostupne.

Ocjena: 1.78

Prosječna ocjena Fakulteta za inernacionalni menadžment u turizmu: 1.43

Fakultet za poslovni menadžment

Dekan: dr Milenko Radoman
Adresa: Maršala Tita, 85 000 Bar
Web stranica: http://www.fpm.me

Fakultet za poslovni menadžment je osnovan 2005. godine u Baru i sprovodi osnovne i specijalističke studijske programe iz oblasti menadžmenta.

Opšta akta

Dokumentacija o licenci i akreditaciji, uz isječke iz Pravila i procedura pripreme i odbrane završnog/diplomskog rada i Pravila i procedura pripreme i odbrane završnog/specijalističkog rada su jedina dokumenta ili grupe dokumenata koja su objavljena na sajtu ove ustanove.

Ocjena: 1.5

Organizacija

Ovo je jedina ustanova visokog obrazovanja koja ima objavljen organogram svoje ustanove. Podaci o dekanu su dostupni sa kontaktima i biografijom, ali nema informacija o članovima organa.

Ocjena: 1.33

Studijski programi

Na sajtu su dostupni podaci o studijskim programima i ECTS katalozi, ali podaci o ishodima učenja nijesu dostupni.

Ocjena: 3

Zaposljeni

Podaci o nastavnom kadru su ograničeni na spisak zaposljenih bez biografija ili kontakata.

Ocjena: 2

Projekti i publikacije

Nema informacija o sprovedenim ili aktivnim projektima, kao ni o objavljenim publikacijama.

Ocjena: 1

Repozitorijum

Ova ustanova nema svoj repozitorijum odbranjenih radova ili naučnih radova akademskog osoblja.

Ocjena: 1

Studentska pitanja

Podaci o uslovima studiranja i raspored nastave su dostupni. Dostupne su i informacije o ispitima i bodovne liste.

Ocjena: 2,37

Prosječna ocjena Fakulteta za poslovni menadžment: 1,74

Fakultet za crnogorski jezik i književnost (FCJK)

Dekan: Adnan Čirgić
Adresa: Vladike Petra I bb, 81 250 Cetinje
Web stranica: http://www.fcjk.me

FCJK je jedini samostalni fakultet koji je osnovan direktno od strane Vlade Crne Gore 2014. godine. Ovu odluku Vlade su pratile i javne diskusije s obzirom da je u tom trenutku postojala, i još uvijek postoji, Katedra za crnogorski jezik na UCG u sklopu Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, a koji je od 2015. godine u sastavu novoformiranog Filološkog fakulteta.

Opšta akta

FCJK ima objavljen Statut ustanove, Bilten i dokumentaciju o izdatoj akrediaciji i licenci. Što ukupno čini 10 dokumenta od 21 koliko je bilo predmet istraživanja. Ostala dokumenta ili grupe dokumenata koja su bila predmet ovog istraživanja nijesu dostupna javnosti.

Ocjena: 2.4

Organizacija

Postoji spisak dekana i prodekana sa biografijama, ali bez kontakata. Dat je spisak članova Upravnog odbora, ali bez biografija i kontakata.

Ocjena: 1.3

Studijski programi

Na sajtu su dostupni podaci o studijskim programima i ECTS katalozi, ali podaci o ishodima učenja nijesu dostupni.

Ocjena: 3

Zaposljeni

Spisak zaposljenih sa biografijama je dostupan.

Ocjena: 4

Projekti i publikacije

Na sajtu nijesu dostupni podaci o projektima, ali su podaci o izdanjima koja ima ova ustanova objavljeni u dijelu Biblioteke. FCJK ima bogatu izdavačku djelatnost, što

se ogleda u sedam biblioteka kroz koje objavljuju različite radove iz oblasti poput filologije, nauke o književnosti, rječnike itd.

Ocjena: 2.67

Repozitorijum

Na sajtu FCJK postoji pregled nekih diplomskih radova u dijelu Studenti, a pod nazivom Diplomski radovi.[45]

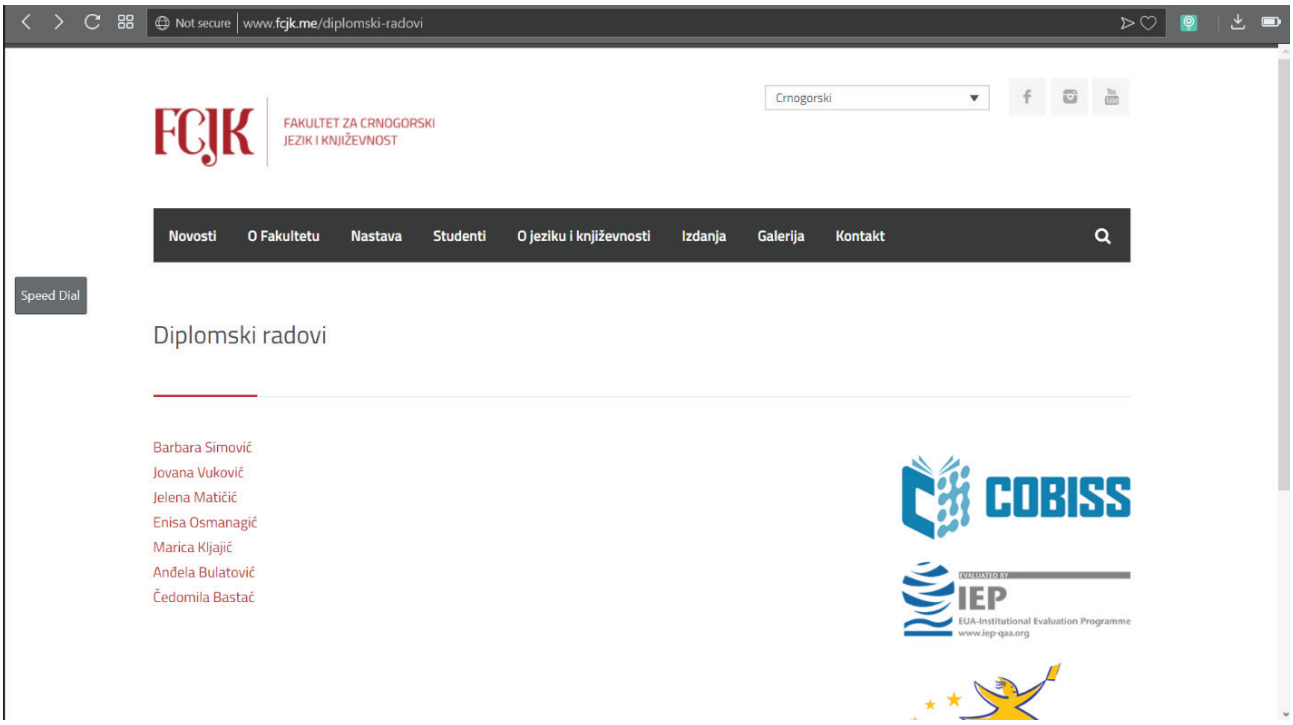

Print screen sajta FCJK u dijelu objavljenih radova

Ocjena: 3

Finansije

Na sajtu ne postoje finansijski izvještaji, ali postoje podaci o javnim nabavkama, kao i pravilnici koji regulišu ovu oblast. Pored toga javne nabavke se mogu pratiti i putem Portala javnih nabavki, ali za potrebe ovog istraživanja tim CGO-a nije provjeravao taj portal.

Ocjena: 1.5

Studentska pitanja

Na sajtu su dostupni akademski kalendar i raspored predavanja po semestrima. Dio oko stipendija i konkursa, kao i studentskog parlamenta, nijesu dostupni na sajtu, dok su podaci o međunarodnoj saradnji dati u vidu kratkog narativa.

Ocjena: 2.25

Prosječna ocjena Fakulteta za crnogorski jezik i književnost: 2.52

45 Sajt Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, http://www.fcjk.me/diplomski-radovi

Pogled iz studentskog ugla

U cilju pružanja sveobuhvatnijeg uvida u transparentnost visokoobrazovnih ustanova u Crnoj Gori, istraživački tim CGO-a je organizovao i fokus grupu sa studentima, a koja je uključila studente sa tri univerziteta i to: Univerziteta Crne Gore (UCG)[46], Univerziteta Donja Gorica (UDG)[47] i Univerziteta Mediteran[48].

Studenti su prilikom diskusije o tome kako vide transparentnost fakulteta na kojima studiraju, iznijeli niz zapažanja koja ukazuju da se, manje-više, suočavaju sa sličnim izazovima nezavisno od toga da li studiraju na državnim ili na privatnim viskoobrazovnim ustanovama. Oni su upoznati sa sajtovima ustanova na kojima studiraju i generalno, kad je u pitanju transparentnost, fokus stavljaju na dostupnost tekućih podataka o studentskim pitanjima, a ne prepoznaju značaj ostalih oblasti u kojima visokoobrazovne ustanove treba da pokažu otvorenost. Za njih su najznačajnije informacije koje se odnose na akademski kalendar, raspored ispita, predavanja, bodovne liste, programe mobilnosti, itd. U tom dijelu, ocijenili su svoje ustanove kao relativno transparentne, ali su i ukazali na probleme koje kontinuirano imaju sa studentskim službama. Prema njihovoj ocjeni, rad tih službi je na nezadovoljavajućem nivou, a što utiče i na dostupnost podataka. Takođe, smatraju da postoje problemi u internoj komunikaciji na tim ustanovama, a koji rezultiraju sa neblagovremenim objavljivanje podataka ili čak njihovim neobavljivanjem. Studenti privatnih visokoobrazovnih ustanova su naglasili da je jako bitno to što su im rezultati provjera znanja anonimizirani, što nije slučaj sa svim fakultetima na UCG, odnosno postoje fakulteti na kojima su ti podaci u potpunosti dostupni javnosti.

Studenti su u diskusiji, tokom fokus grupe, naveli da objave konkursa za nagrade, takmičenja, konferencije ili usavršavanja često nijesu blagovremeno objavljene, a ponekad ih nije ni lako pronaći na sajtu. To im otežava prijavljivanje, a neki su pomenuli i da je još jedna otežavajuća okolnost to što u konkursima nije uvijek dovoljno jasno istaknuto na koje se fakultete odnosi.

Studenti nijesu upoznati sa budžetom ustanove ili načinom trošenja tih sredstava, ali ocjenjuju da bi uslovi rada na tim ustanovama morali biti bolji. Takođe, jedan od identifikovanih nedostataka je nedostupnost odgovarajuće literature uslijed ograničenosti bibliotečkih fondova na univerzitetima.

Studenti ocjenjuju da su privatni univerziteti otvoreniji i fleksibilniji u pružanju podrške studentima za učestvovanje u programima mobilnosti ili drugim vezanim programima,

46 Studenti Fakulteta političkih nauka, Ekonomskog fakulteta i Prirodno-matematičkog fakulteta
47 Studenti Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis, Fakulteta umjetnosti i Fakulteta za dizajn i multimediju
48 Studenti Pravnog fakulteta

poput *Work and Travel*. Na UCG i postoji, po njima, neujednačen pristup zbog čega se bilježe primjeri u kojima su neki studenti bili na šteti zbog tog odlaska u inostranstvo u smislu gubitka godine ili nepriznavanja ispita.

Kada je riječ o socijalnim mrežama visokoobrazovnih ustanova, studenti ocjenjuju da se one koriste više za samopromociju tih ustanova i predavača, a manje za objavljivanje korisnih informacija.

O radu studentskih organizacija, studenti nemaju dovoljno informacija. Tokom fokus grupe, studenti UCG su izrazili i nezadovoljstvo radom studentskih predstavnika, koji po njihovoj ocjeni, zloupotrebljavaju svoj položaj a uticaj ne koriste da bi ostalim studentima olakšali studije. Istovremeno, studenti sa UDG navode da nijesu upoznati sa tim da na tom univerzitetu imaju predstavnike, a na sajtu su, tokom trajanja fokus grupe, pronašli informaciju o izborima za predstavnike studenata od prošle godine. Nasuprot tome, na Univerzitetu Mediteranu kažu da su aktivni i da sarađuju sa profesorima i rektoratom.

Dobre prakse iz blizine

Kao jedan od svijetlih primjera transparentnosti u blizini, izdvaja se Univerzitet u Ljubljani, koji se nalazi na relevantnim međunarodnim listama koje mjere kvalitet visokog obrazovanja i to solidno pozicioniran. Stoga je i izdvojen kao primjer koji bi mogao inspirativno poslužiti i crnogorskim visokoobrazovnim ustanovama, a podaci o njemu su, kao i podaci za crnogorske ustanove, preuzeti sa sajta ovog Univerziteta.

Univerzitet u Ljubljani

Univerzitet u Ljubljani je najstarija i najveća institucija visokog obrazovanja i naučnoistraživačka ustanova u Sloveniji, osnovana 1919. godine. Univerzitet u Ljubljani pohađa 40.000 studenata, zapošljava više od 5.800 univerzitetskih profesora, istraživača, asistenata te stručnog i administrativnog osoblja na 23 fakulteta i tri umjetničke akademije, koje nude ukupno više od 400 studijskih programa.[49] Rangiran je među 500 najboljih univerziteta na svjetskim listama Shanghai, Times i Webometrics, te tako ulazi u 3% najuglednijih svjetskih univerziteta.[50]

Ekonomski fakultet Univerziteta u Ljubljani može se pohvaliti da je Međunarodni master program u biznisu i organizaciji (IMB) na prestižnoj Financial Times listi svrstan među najbolje programe ovog tipa na svijetu. [51]

Na sajtu se nalaze se planovi i izvještaji o radu[52] po godinama svih organa Univerziteta (rektor, senat, upravni odbor, studentsko vijeće)[53]. Za svaki organ postoji spisak njegovih nadležnosti, članova, zapisnici sjednica, odluke i plan rada.[54] Postoji godišnji izvještaj o radu, godišnji plan rada[55] i strategija Univerziteta.[56]

Pored pravilnika za izbor u zvanje, na stranici Univerziteta nalaze se i Mjerila o uslovima i kriterijumima za izbor u akademsko zvanje sa svim izmjenama po akademskim godinama. Mjerila obuhvataju sam postupak izbora, opšte i posebne te kvalitativne i kvantitativne uslove za svako zvanje posebno, u drugom dijelu nalazi se bodovna lista naučnih dostignuća, pedagoške i stručne djelatnosti. Za lakše razumijevanje Mjerila

49 https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/
50 https://www.uni-lj.si/studij/
51 https://www.uni-lj.si/v_ospredju/2018091015330826/
52 Izvještaji i planovi rada sadrže detaljne informacije o: obrazovnim i istraživačkim aktivnostima, umjetničkoj djelatnosti, prenosu i upotriebi znanja, uslovima za rad, sastavu kvaliteta, prolaznosti studenata, kadrovima, nekretninama, unutrašnjoj reviziji. Drugi dio je namijenjen proračunu, analizi svih prihoda i rashoda.
53 https://www.unilj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/predpisi_statut_ul_in_pravilniki/
54 https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/organi_univerze/
55 https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/poslovno_financno_in_letno_porocilo_ter_program_dela/
56 file:///C:/Users/User/Downloads/StrategijaUL_2012-2020%20(1).pdf

postoje uputstva za njihovu primjenu i individualne interpretacije Mjerila od strane članica Univerziteta.[57]

Kratak opis fakulteta s kontaktima, programima koje nudi te ostalim aktivnostima može se pronaći već na samoj stranici Univerziteta.[58] Po fakultetima postoje spiskovi akademskog i neakademskog osoblja, njihovi kontakti, biografije, postignuća, te bibliografija[59]. Biografije su izdijeljene na dijelove (više od 25 podkategorija), monografije i druge zaključne radove (više od 12 podkategorija), učestvovanje na događajima (više od 25 podkategorija), sekundarna autorstva (mentorstva na završnim radovima, komentari, uredništvo) i ostalo.[60] Za svaki predmet objavljeni su detaljni planovi rada i ishodi učenja.[61]

Značajan je i broj ponuđenih predmeta odnosno programa na engleskom jeziku. Taj spisak je dostupan u za to namijenjenom odjeljku web stranice, i to za osnovne studije po fakultetskim jedinicama, plus 42 master programa[62], 21 doktorski[63] te 11 zajedničkih programa studija[64] na engleskom jeziku. Za međunarodnu razmjenu odgovorna je Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta, te koordinatori u međunarodnim kancelarijama na svakoj članici.[65]

Karijerni centri sa savjetnicima za karijeru Univerziteta u Ljubljani aktivni su na 23 fakulteta i 3 akademije pružajući studentima podršku u njihovim studijima i razvoju karijere. U tom kontekstu, sarađuju i povezuju se sa eksternim saradnicima, naročito poslodavcima. Studentima pomažu kod odabira ili nastavka studija, razmišljanja o preduzetništvu, pronalaženju informacija o stipendijama, stažiranju ili radnim mjestima u inostranstvu, pronalaženju posla te poboljšanju vještina i znanja.[66]

U 2016.godini, Univerzitet u Ljubljani je objavio 2.538 članaka u WoS[67]. Trenutno sprovodi 480 projekata finansiranih od strane Slovenačke istraživačke agencije (ARRS), 428 EU projekata i projekata drugih evropskih programa.

57 https://www.unilj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/predpisi_statut_ul_in_pravilniki/2013071111373294/
58 https://www.uni-lj.si/studij/clanice/
59 Primjer profila prof. dr. Katja Šugman Stubbs: http://www.pf.uni-lj.si/fakulteta/pedagogi-in-raziskovalci/prof.-dr.-katja-sugman-stubbs-univ.-dipl.-prav.-un/ ; red. prof. dr. Dušana Mramora: http://www.ef.uni-lj.si/osebe/Dusan-Mramor
60 Primjer pregleda bibliografije zasl. prof. dr. dr. h.c. Janez Kranjc, univ. dipl. prav., koji ima 583 bibliografske jedinice: http://izumbib.izum.si/bibliografije/Y20181018114549-07435.html; te prof. dr. Ljubica Jelušič, koja ima 587 bibliografskih jedinica: http://izumbib.izum.si/bibliografije/Y20181019111119-05812.html
61 Primjer predmeta Rimsko pravo: http://www.pf.uni-lj.si/media/roman.law.pdf
62 Spisak i informacije o master programima na engleskom jeziku: https://www.uni-lj.si/study/eng/master/
63 Spisak i informacije o doktorskim studijima na engleskom jeziku: https://www.uni-lj.si/study/eng/doctoral/
64 Spisak i informacije o zajedničkim programima studija (joint degree programmes), koje izvode udruženja više univerziteta: https://www.uni-lj.si/study/eng/joint/
65 Kontakti svih odgovornih osoba Univerziteta te pojedinih fakulteta: https://www.uni-lj.si/mednarodno_sodelovanje_in_izmenjave/kontakti/
66 https://www.kc.uni-lj.si/o-nas.html
67 Web of science, http://login.webofknowledge.com/error/Error?Error=IPError&PathInfo=%2FWOS&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&Alias=WOK5

Poseban odjeljak web stranice namijenjen je kvalitetu studija koji sadrži sve važne projekte, konsultacije i savjetovanja vezana uz kvalitet studija, rangiranje na međunarodnim ljestvicama, godišnje izvještaje o kvalitetu za Univerzitet i za određene članice, interne i eksterne revizije s pravilima sprovođenja, međunarodne evaluacije i akreditacije, rezultate studentskih anketa o zadovoljstvu kvalitetom studija i uslova.[68] U 2007. godini, u skladu s smjernicama Evropskog univerzitetskog udruženja (EUA), Univerzitet u Ljubljani je osnovao je Doktorsku školu, koja je preuzela institucionalnu odgovornost za doktorske studije u programima svih naučnih disciplina.

Odjeljak *Saradnja s privredom i širim društvenim okruženjem*[69] namijenjen je prenosu znanja i jačanju razvojnog rada istraživača i pripremi diplomaca za samostalnu karijeru kroz unaprjeđenje veza između obrazovanja s istraživanjem i poslovnom zajednicom. Za to se brinu Kancelarija za prenos znanja[70], Inovacijsko-razvojni institut[71], Centar za socijalno poduzetništvo[72], Ljubljanski univerzitetski inkubator[73], Slovenačko inovativno čvorište[74], a brojni su i međunarodni projekti[75].

Univerzitet sarađuje s više od 30 univerziteta u južnoj i istočnoj Europi i na temelju drugih bilateralnih sporazuma s više od 100 institucija u inozemstvu. Članice Univerziteta u Ljubljani imaju dodatnih 350 sporazuma s inostranim partnerima, a u sklopu Erasmus + programa razmjene studenata i zaposlenih, Univerzitet u Ljubljani surađuje s više od 460 univerziteta i 1400 fakulteta u Evropi. [76]

Univerzitet u Ljubljani je uključen u međunarodna udruženja, poput Utrehtske mreže (UN), udruženja univerziteta UNICA[77], sarađuje s konzorcijumom univerziteta MAUI[78] i AEN[79]. Punopravan je član EUA-a[80], EUCEN-a[81], CEI-a[82], SAR-a[83], Rektorske konferencije Alpe-Jadran, CEEPUS-a[84], CELSA[85], The Guild i Platforme zapadnog Balkana. Za podizanje kvalitete studijskih programa, jačanje međunarodne saradnje i ugleda Univeziteta u Ljubljani osnovana je Svjetska mreža Univerziteta u Ljubljani, koja okuplja naučnike, profesore i druge istaknute ličnosti koje rade u akademskom, istraživačkom i razvojnom okruženju u inostranstvu.[86]

Bibliotečki sistem Univerziteta u Ljubljani čini 38 biblioteka pojedinih fakulteta zajedno

68 https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/kakovost/projekt_kul/
69 https://www.uni-lj.si/sodelovanje_z_gospodarstvom_in_sirsim_druzbenim_okoljem/
70 https://www.uni-lj.si/raziskovalno_in_razvojno_delo/intelektualna_lastnina/
71 https://www.uni-lj.si/sodelovanje_z_gospodarstvom_in_sirsim_druzbenim_okoljem/inovacijsko_razvojni_institut/
72 https://www.uni- lj.si/sodelovanje_z_gospodarstvom_in_sirsim_druzbenim_okoljem/sredisce_za_socialno_podjetnistvo_ul/o_nas/
73 https://www.uni-lj.si/sodelovanje_z_gospodarstvom_in_sirsim_druzbenim_okoljem/ljubljanski_univerzitetni_inkubator/
74 https://www.sis-egiz.eu/
75 https://www.uni-lj.si/sodelovanje_z_gospodarstvom_in_sirsim_druzbenim_okoljem/prenos_znanja_skozi_mednarodne_projekte/
76 https://www.uni-lj.si/mednarodno_sodelovanje_in_izmenjave/
77 Univerziteti glavnih gradova
78 Univerziteti u ZDA
79 Univerziteti u Australiji
80 Evropski univerzitetski savez, koji se bavi pitanjima visokog obrazovanja i politike istraživanja
81 Univerzitetska mreža za kontinuiranu edukaciju, koja se bavi temama vezanim uz cjeloživotno učenje
82 Srednjoevropska inicijativa
83 Scholar at Risk
84 Srednjoevropski program razmjene za univerzitetske studije
85 Srednjeevropska strategija Leuven
86 https://www.uni-lj.si/studij/smul/

sa Centralnom tehničkom bibliotekom i Nacionalnom univerzitetskom bibliotekom.[87] Također, studentima i zaposlenima je preko digitalne biblioteke (DIKUL) omogućen pristup do 20 000 digitalnih časopisa te preko 170 000 knjiga.

Repozitorijum Univerziteta u Ljubljani omogućava prikupljanje i pohranjivanje elektronskih verzija završnih radova, publikacija zaposlenih na Univerzitetu te istraživačkih podataka. Prije unošenja rada u Repozitorijum provjerava se autentičnost. Korisnicima su na raspolaganju dvojezične web i mobilne aplikacije za korišćenje sadržaja Repozitorijuma[88] koji sadrži skoro 84 000 datoteka.[89] Svake godine se izrađuje godišnji izvještaj, koji prikazuje broj prikaza i preuzimanja pojedinih materijala.[90]

Podaci vezani za raspisivanje javnih tendera[91] i javnih nabavki[92] dostupni su u posebnom odjeljku. Svi troškovi, izdaci i doprinosi su uključeni u godišnji izvještaj te godišnji plan rada.[93]

87 https://www.uni-lj.si/knjiznice/
88 https://repozitorij.uni-lj.si/info/index.php/slo/kaj-je-rul
89 https://repozitorij.uni-lj.si/Statistika.php?lang=slv
90 https://repozitorij.uni-lj.si/Statistika.php?cmd=porocilo&lang=slv
91 https://www.uni-lj.si/aktualno/razpisi/
92 https://www.uni-lj.si/aktualno/javna_narocila_in_razpisi/
93 https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/poslovno_financno_in_letno_porocilo_ter_program_dela/

Preporuke

Osnovni ciljevi reforme obrazovanja u Crnoj Gori odnose se na obezbjeđivanje preduslova koji će svakom pojedincu osigurati sticanje znanja, vještina i kompetencija potrebnih za uspješan lični i profesionalni život i uključivanje države u međunarodno tržište rada i znanja. U tom okviru, transparentnost ima izuzetno važno mjesto, iako je vidljivo potcijenjena od strane visokoobrazovnih ustanova u Crnoj Gori.

Kako bi se stanje unaprijedilo i »srušili postojeći zidovi« netransparentnosti oko crnogorskih univerziteta i fakulteta, ali i afirmisala transparentnost kao princip potrebno je:

- Sprovoditi djelotvorne *mjere jačanja integriteta* na svim visokoobrazovnim ustanovama;
- Zakonom o slobodnom pristupu informacijama nedvosmisleno utvrditi *obavezu svih visokoobrazovnih ustanova da objavljuju informacije o svom radu,* a imajući u vidu da i privatne ustanove vrše djelatnost od javnog značaja, što bi podrazumijevalo objavljivanje identičnog seta podataka na sajtovima ovih ustanova, a posebno i *finansijskih izvještaja i eksternih revizija istih;*
- *Državna revizorska institucija (DRI) bi morala uraditi reviziju finansijskog poslovanja UCG*, a posebno imajući u vidu da je posljednji put to učinjeno prije gotovo deset godina, i to djelimično, kao i da je taj revizorski izvještaj nosio samo uslovno pozitivnu ocjenu. Od tada je UCG iz Budžeta Crne Gore dobio preko 140 miliona eura, a nema kontrole tih sredstava od strane DRI.
- Napraviti na svim visokoobrazovnim ustanovama *javno dostupnu bazu podataka o opterećenosti nastavnog kadra predmetima i brojem časova*;
- Agencija za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju bi trebalo da sprovodi *kontinuirani monitoring dužine trajanja studija na svim ustanovama, prolaznosti studenata i dobi u kojoj najčešće završavaju studije*, kako bi se mogla napraviti procjena efekata reforme u u obrazovanju kvalitetnih kadrova preko prosječne ocjene studiranja i smanjenja dužine studiranja;
- *Učiniti dostupnim spiskove studenata koji su završili osnovne, master i doktorske studije na visokoobrazovnim ustanovama* na kojima su te diplome stekli po akademskim godinama, a u cilju verifikacije prolazosti studenata i sprječavanje pojave "kupovine diploma";
- Uvesti *zakonsku obavezu svih visokoobrazovnih institucija da pohranjuju zavrsne diplomske, master i doktorske radove svojih studenata u otvorene elektronske repozitorije* kako bi crnogorska javnosti imala prilike da se informise o istraživačkom radu visokoobrazovnih institucija u zemlji i osigura u kvalitet i

autentičnost ovih radova;

- *Objavljivati magistarske i doktorske radove svih zaposlenih na univerzitetima* kako bi zainteresovana javnost bila upoznata sa referencama zaposlenih, čime bi se uticalo i na preveniranje eventualnih nepravilnosti prilikom izbora u zvanja i zapošljavanje, a u okviru biografija zaposlenih pored osnovnih podataka, naučne oblasti u kojoj rade i bibliografije navoditi i ključna postignuća;
- *Objavljivati u biltenima visokoobrazovnih ustanova imena mentora onih studenata za čije master i doktorske radove je utvrđeno da nijesu autentični*;
- *Unaprijediti socijalne mreže ustanova* kako da pruže blagovremeno i sadržajno informativni sadržaj studentskoj populaciji;
- *Izraditi poseban softver za studente koji će biti personalizovan i sadržati samo podatke vezane za njihov smjer*, a imajući u vidu da je ovo već široko rasprostranjeno van Crne Gore i da olakšava rad studentske službe, koja je ocijenjena kao "usko grlo" u funkcionisanju ustanova. Softver može biti korišćen za potrebe prijave godine, ispita, slanje molbi, zahjeva i dr, a smanjio bi administraciju, olakšao komunikacije sa osobljem ustanove i unaprijedio dostupnost osnovnih informacija za studente;
- *Agencija za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju da napravi rang listu visokoobrazovnih ustanova*, pri čemu transparentnost njihovog rada treba da bude jedan od parametara po kojima će se ove ustanove rangirati i od kojih će zavisiti njihova konačna pozicija.

Literatura

- Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore, „Službeni list Crne Gore" br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 71/17 i 55/18
- Zakona o Budžetu Crne Gore za 2018. godinu, „Službeni list Crne Gore" br. 90/17, 17/18 i 55/18
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama, "Službeni list Crne Gore", br. 044/12 i 030/17
- Finansijski plan Univerziteta Crne Gore za 2018. godinu
- Finansijski izvještaj Univerziteta Crne Gore za 2017. godinu
- Finansijski izvještaj Univerziteta Crne Gore za 2016. godinu
- Finansijski izvještaj Univerziteta Crne Gore za 2015. godinu
- Strategija razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori 2016-2020
- Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG), 2015.
- Analiza stanja i strateška opredjeljenja za reorganizaciju i integraciju Univerziteta Crne Gore, UCG i EUA, 2015.
- Reforma reforme - godišnji izvještaj o radu rektora za 2016 – 2017. godinu, Univerzitet Crne Gore
- Mišljenje rektorke o kandidaturi prof. Stevana Šćepanovića, br. 02-2917/4-1 od 30.11.2016, upućeno Upravnom odboru UCG
- Evaluacioni izvještaj, European University Association, Institutional Evaluation Programme, Univerzitet Crne Gore, jun 2014.
- Istraživanje o korupcije u obrazovanju, Centar za građansko obrazovanje (CGO), 2016.
- Mjerila za izbor u akademska zvanja, UCG
- Pravila u vezi izbora u zvanje, UCG
- Statut Studentskog parlamenta, UCG

Ministarstvo prosvjete Crne Gore - http://www.mpin.gov.me/ministarstvo

Univerzitet Crne Gore - https://www.ucg.ac.me
Arhitektonski fakultet - https://www.ucg.ac.me/af
Biotehnički fakultet - https://www.ucg.ac.me/btf
Ekonomski fakultet - https://www.ucg.ac.me/ef
Elektrotehnički fakultet - https://www.ucg.ac.me/etf
Fakultet dramskih umjetnosti - https://www.ucg.ac.me/fdu
Fakultet likovnih umjetnosti - https://www.ucg.ac.me/flu
Fakultet političkih nauka - https://www.ucg.ac.me/fpn
Fakultet za sport i fizičko vaspitanje - https://www.ucg.ac.me/sport
Fakultet za turizam i hotelijerstvo - https://www.ucg.ac.me/fth
Filološki fakultet - https://www.ucg.ac.me/fil
Filozofski fakultet - https://www.ucg.ac.me/ff
Građevinski fakultet - https://www.ucg.ac.me/gf
Institut za biologiju mora - https://www.ucg.ac.me/ibm
Istorijski institut - https://www.ucg.ac.me/ii
Mašinski fakultet - https://www.ucg.ac.me/mf
Medicinski fakultet - https://www.ucg.ac.me/med
Metalurško-tehnološki fakultet - https://www.ucg.ac.me/mtf
Muzička akademija - https://www.ucg.ac.me/ma
Pomorski fakultet - https://www.ucg.ac.me/pfkotor

Pravni fakultet - https://www.ucg.ac.me/pf
Prirodno – matematički fakultet - https://www.ucg.ac.me/pmf
Centar izvrsnosti za inovacije i istraživanje - https://www.ucg.ac.me/ciii

Univerzitet Donja Gorica – https://www.udg.edu.me
Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis - https://www.udg.edu.me/fmefb/
Fakultet za informacione sisteme i tehnologije - https://www.udg.edu.me/fist/
Politehnika - https://www.udg.edu.me/politehnika/
Fakultet pravnih nauka - https://www.udg.edu.me/fpn/
Humanističke studije, diplomatija, bezbijednost i komunikologija i mediji - https://www.udg.edu.me/hs/
Fakultet umjetnosti - https://www.udg.edu.me/fu/
Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbijednost hrane i tehnologiju - https://www.udg.edu.me/fptbhe/
Fakultet za sportski menadžment - https://www.udg.edu.me/fsm/
Fakultet za dizajn i multimediju - https://www.udg.edu.me/fdm/
Fakultet za kulturu i turizam - https://www.udg.edu.me/fakulteti/fkt
UDG Centar za strane jezike - http://www.udg.edu.me/cfl
Filološki fakultet - https://www.udg.edu.me/fakulteti/ff

Univerzitet Mediteran – http://unimediteran.net/index.php/mne/
Fakultet za turizam "Montenegro Tourism School" - http://ftht.unimediteran.net/index.php/mne/
Fakultet za ekonomiju i biznis - http://fps.unimediteran.net/index.php/mne/
Fakultet za informacione tehnologije - http://fit.unimediteran.net
Fakultet vizuelnih umjetnosti - http://fvu.unimediteran.net/
Pravni fakultet - http://pf.unimediteran.net/index.php/mne/
Fakultet za strane jezike - http://fsj.unimediteran.net/

Univerzitet Adriatik - http://www.univerzitetadriatik.com/pocetna.htm
Pomorski fakultet Bar - http://www.pfbar.me
Fakultet za poslovnu ekonomiju - http://fpebar.me
Fakultet za biznis i turizam - http://www.fbt-budva.com/index.php?lang=me
Fakultet za mediteranske poslovne studije Tivat - http://www.fms-tivat.me/index.htm
Fakultet za menadžment Herceg Novi - https://www.fm-hn.com
Fakultet za mediteranske poslovne studije Tivat - http://www.fms-tivat.me
Fakultet za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva - http://www.fskl-cg.me/me

Fakultet za državne i evropske studije - http://www.fdes.me
Fakultet za crnogorski jezik i književnost - http://www.fcjk.me
Fakultet za poslovni menadžment Bar - http://www.fpm.me
Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu (HEC) - http://www.hecmontenegro.com/hecfaculty/clone/index.php

Univerzitet u Ljubljani - https://www.uni-lj.si

TAXIS portal Poreske uprave Crne Gore, https://eprijava.tax.gov.me/TaxisPortal
Portal javnih nabavki, http://portal.ujn.gov.me/delta2015/search/noticeSearch.html

Dnevne novine, Društvo, 03.10.2018. godine, str. 14 i 15. https://issuu.com/dnevne-novine/docs/988106_4_1538538059
European data portal, https://www.europeandataportal.eu/elearning/en/module9/#/id/co-01